

Scritty
W.L.

GOETHE.

lip camina in table

Hermann și Dorotea

TRADUCERE ÎN HEXAMETRII

DE

MARIA BAIULESCU.

SITUS FURDUI

SUESOOL

BRASSÓ — BRASOV

Editura librăriei CIURCU

1911.

41-

三

32807
by
P. J. univ
Loan
xGOETHE.r

HERMANN ȘI DOROTEA^r

TRADUCERE ÎN HEXAMETRII

DE

MARIA BAIULESCU.

ITUS FUNDUI

4088001

BRASSÓ — BRAȘOV

Editura librăriei CIURCU

1911.

830-1 = 59.0

570841P

Biblioteca Județeană
— CLUJ —

570.8hi

Soarte și milă.

„N'am pomenit nici piața, nici stradele-așa năpustite!
 Ce părăsit și-amorțit e orașul! Eu cred că de-a rândul
 Toți cetățenii să-i numeri, nu sânt, nici cincizeci pe-acasă.
 Ce curioasă e lumea! Pe întrecute aleargă
 Ca să privească cum trec prigoșiții în jalnică ceată.
 Vin pe șoseaua de țară, — departe-i; să mergi într'un suflet
 Tot faci un ceas pân' acolo, în fierbințeala de-amiază.
 Nu m'aș clinti dela loc, ca să văd, eu cu ochii, năcazul
 Bieților oameni, siliți de năpaste, să-și lase în goană
 Țara frumoasă, cărându-și puținele lucruri scăpate. —
 Rinul îl trec și alături cotind se abat prin ținutul
 Nostru, — ăst unghiu fericit cu câmpiile sale mănoase! —
 Bine făcuși tu nevestă, dând fiului nostru să ducă
 Pentru săraci, rufăria mai veche, mâncări, băutură,
Căci cel ce are, dator e să dea și să 'mpartă prisosul. —
 Mână băiatul de drag; își stăpânește-armăsarii.
 Și trăsura cea nouă-i frumoasă, că 'ncepe în voie
 Pătru într'însa și sus vizitiul pe capră. Se duce
 Singur și sboară ca vântul; ia uite-l la colț cum cârnește!“
 Astfel vorbise birtașul, șezând cu nevasta la poarta
 Casei din piață, pe prispă, sub hanul „la leul de aur“. .
 Iar gospodina cu minte răspunse: „Crede bărbate
 Mult chibzuit-am să dau rufăria cea veche, c'adese
 Ai trebuință de ea, și să vrei. n'ai de unde s'o cumperi,

Banii în mână să-i ai. Dar acum bucuros, dat-am toate,
Chiar și cămăși și cearșafe mai bune; s'aude minune
Cât sânt de goli și moșnegi și copiii pe drumuri. Mi-e teamă
Însă, că jaf am făcut și la tine-n dulap, nu te superi?

Chiar și halatul de stambă l-am luat, cel cu flori indiene
În țesătură, pe dos căptușit cu flanela cea fină;

Vechiu și tocit cum eră, se trecuse din modă cu totul.“

Dară cu zâmbet pe buze răspunse stăpânul cel harnic:

„Tot mi-e cam ciudă, nu-i vorbă, de vechiul halat, se găsește
Cu anevoie, stambă de Indii curată acuma. [umble

Drept ai, că nu-l mai purtam, căci acum se pretinde, să
Fercheș bărbatu-n surtuc și palton și cu ghet-e-n picioare.
Fesul, papucii, s'au cam mai trecut zău în ziua de astăzi!“

„Uite încolo!“ îi zise femeia, „îmi pare că unii
Vin înapoi, dintre cei ce fuseră să vadă șiragul;
Va fi trecut înainte. Ce plini sânt de praf pe picioare,
Vezi ce aprinși sânt la față, scăldați în sudori, cu batista
Se răcoresc, ștergându-și obrații; în arșița asta
N'aș alergă să mai văz chinul lor, m'amărăsc și din spuse“.

Cu hotărîre răspunse-acum iarăș bunul tovarăș:

„Vreme ca asta mai rar se brodește cu-ase-menea roadă, —
Fânul l-am strâns făr' de ploaie, svântați noi căra-vom în șură
Snopii. — Ca lacrima-i cerul senin, leac de nor nu se vede
Pe nicăiri, cu răcoare din spre răsărit bate vântul.

Vreme statornică 'nseamnă. Copt și răscopt este spicul,
Mâne începem din zori secerișul bogatelor roade.“

Dar într'acestea-n piață, mereu se 'nmulțiau trecătorii,
Cete de oameni, bărbați și femei, se 'ntorceau cătră casă
Și negustorul de frunte, vecinul cu stare-n trăsură

— Tocmai la Landau lucrată, — sosise cu ficele sale
Chiar peste drum în piață, la casa din nou reparată.
Stradele-acum furnicau peste tot, de lumea cea multă,
Căci orașelul avea mult norod; cetățenii cei harnici

Se ocupau cu industrii și-aveau de tot felul de fabrici. — Astfel ședea de poveste la poartă pe prispă bătrânii, Lumea la cale-o puneau și se 'nțelegeau de minune; Intr'un târziu iarăși zise femeia cea cuviincioasă: „Mi s'ar părea că-i părintele nostru pe colo, privește Vin amândoi cu vecinul spițer, acum să ne spună Câte văzură, și-amarul ce-adânc te rănește la suflet.”

S'apropiau și veneau salutând pe bătrâni prietinește, Și așezându-se jos pe lăicioara din poartă alături, Vânt își făceau cu naframele și-și scuturau de pe ghetă Colbul, — iar dând bună ziua 'ncepû mai întâiu farmacistul Posomorît să vorbească și zise pătruns de durere: „Geaba, așa-i toată lumea, mai bun nu-i nici unul ca altul, Dacă se 'ntâmplă să cadă năpasta pe vr'unul, cu toții Gura și-o cască — în droaie aleargă să vadă cum arde Focul năprasnic; iar după cel osândit fug cu gloata, Ca să-l petreacă la moarte, — dat-au năvală și astăzi Ca să privească l'amarul pribegilor; nu-i taie capul Oare, că poate ca mâne pe ei îi ajunge asemenea soarte. Zace păcatul în om, căci e slăbiciune de fire.”

Însă cuvântul îl luă prea cinstitul și vrednicul preot, Om tinerel serios, orașului său o podoabă. Cunoscător al vietii, credeă în nevoile obștii, Mult prețuia și povețele sfintei Scripturi; tâlcuise Pildele ei cu pătrundere pentru folos omenirei, Ba și din scrieri lumesti mai alese, cetise mai multe. El cuvântă: „Nu-mi prea place, să critic greșeli și cusururi Nevinovate, căci omul le are, ca dar al naturei, — Mama cea bună, — și-adesă când nu fac ispravă destulă Mintea și înțelepciunea, vr'o îmboldire firească Mână năvalnic și fără de preget, ducându-l la țântă. Spune-ți-mi mie ghicit-ar fi omul cum toate în lume Stau pe potrivă alcătuite, de n'ar fi fost vecinic

În neastâmpăr de-a fi curios; întâiu vrea să vadă,
Neobosit stăruiește pe urmă să-i tragă folosul,
Și năzuind a fi demn, făcătorul de bine devine.
Al tinereții vesel tovarăș e nechibzueala,
Orice primejdi-i ascunde, năcazul în cale de-i iese,
E trecător și prea lesne se vindecă urma durerii.
Orice s'ar zice, de laudă-i vrednic bărbatul acela,
Care, în vârstă c'a noastră, e vesel dar copt și la minte,
Harnic putând să se sbată la rău și la bine; s'alege
Parte cu faptele-i bune și păgubi curând își întoarce."

Nerăbdătoare femeia cea blândă, tăiându-i cuvântul
Zise: „Vă rog ce-ați văzut, aș dori să îmi spuneți și mie?“
„Greu m'o mai prinde pe mine vr'o voie mai bună de-acuma;“
Zise cu rost farmacistul: „văzut-am prea multe de toate ...
Cine-ar putea să descrie așa neajunsuri cumplite!
Praf se vedea de departe-n dumbrăvi, n'apucasem de vale,
Ochiul cât bate, din colnici în colnici vedeam tot șiragul
Nedeslușit ca o gloată trecând, ajunși însă-n drumul
Care 'mpărțește câmpia, găsirăm mulțime de lume;
Val și 'mbulzeală de oameni pe jos și-n căruțe, deci parte
Am mai avut, să vedem din acei prigonii, ce-s pe drumuri;
Cu de-amănuntul aflat-am ce-amară e fuga zorită;
Buni bucuroși erau bieții, putând cu vieața să scape.
Prinsu-m'a jale, văzând fel de feluri de lucruri de casă,
Care se țin la 'ndemână cu tâlc pe la loc rânduite,
Unde e chiverniseală și gospodarul om harnic,
— Lucruri ce-s de trebuință — acum risipite-n căruțe,
Și încărcate în roabe cu pripă, așa aruncate
Fără de rost, peste cap așezate. Vedeam cocoțată
Săta 'ntr'un vârf de dulap și de-asupra stă straiul de lână;
Patul în moldă băgat și cearșafele sus pe oglină. [focu'
Zău că-n primejdie mințile-ți pierzi, — nu știm noi când c'
Care ne-arsese. — ani sânt de-atunci, — cam vreo două decenii

În zăpăceală strângeau toți nimicuri, lăsând la o parte
Cele de preț. Și-acuma cu grija lor nesocotită
Lucruri de nici un folos își cărau, povară zadarnică
Vitelor lor. Încărcaseră buți și cotețul de găște,
Scânduri și stâlpi, colivia de paseri. Femei cu pachete
Ba și copiii, abia gâfăind își duceau pe spinare
Coșuri cu lucruri de netrebuință; cu greu se desparte
Omul de orice nimicuri. Drumeții porniră pe calea
Plină de praf, îmbulzinduse-n nerândueală și-amestec,
Unii cu vite mai slabe, încet vreau să meargă, iar alții
Zor dau s'ajungă de grabă; și unde să 'ncinse o zarvă,
Țipete, una țineau și femeii și copiii-n striveală,
Câinii urlau și de-a valma răcneau dobitoacele toate.
Mulți din bolnavi și bătrâni numa-n bocet și într'un gemet
Se clătinau sdruncinați peste calabălăcuri înalte.

Dar în mulțime pe drumul de mal, din margini o roată
Tot scârțâind lunecă pe de-alături în șanț și tot carul
Se răsturnă, iară oamenii ghem tăvăliți îi văzurăm
Jos plini de praf și sbierând; noroc că scăpaseră teafări.
Iar după ei și dulapele toate se rostogoliră
Lângă căruță, și noi cei de față credeam că tot sdroabe
Îi vom găsi, sub greutatea de lăzi și de alte bagaje. —
Însă s'aleseră numai cu carul stricat bieții oameni,
Făr' de-ajutor rămâind, căci ceilalți înainte pornise,
Lor numai grije purtându-și, cuprinși de vârtoarea vieții.
Intr'ajutor le-am sărit și mirare ne prinse, c'aflarăm
Neputincioși și bolnavi, cari abia-și îndurau și în paturi
Indelungatele patimi, pe jos văierându-se groaznic,
Arșița mare cu volburi de praf le înecase suflarea."

Până la suflet atins, milostivul birtaș le răspunse:
„Bine ar fi să-i găsească băiatul, că hrană și haine

Le-ar împărți, — că eu zău nu sunt bun la durere, — mi-e milă
Față să fiu, — auzind însă svonul de marea nevoie,
Indurerați, noi trimis-am îndată, din ce-i prisosință
Micul obol, ca cel puțin unii să aibă de toate,
— Inima lor să și-o prinză, — și-așa mai aflarăm odihnă.
Dar să 'ncetăm cu povestea cea tristă, că-n inimă frică
Dacă ne intră și grija de cap ni se leagă, — beleaua
Cea mai urită; eu zic să intrăm în bolțița din curte,
Că-i mai răcoare și n'ajunge soarele-n veci, nu răzbește
Neam de căldură prin zidul cel gros. Măicuța s'aducă
Câte o leacă din vinul, — de optzeci și trei — vechiu și tare,
Toți gârgăunii din cap să ne iasă; afar' n'avem tihnă,
Sbârnăie muștele-n sticle." — și astfel intrară cu toții.

Grijnic bătrâna aduse din vinul curat ca un aur
Sticla cea grea de cristal, împrejur cu paharele 'nalte
Verzi, potrivite anume la vinul de Rin, — pe tipsia
De cositor lucioasă. Toți trei s'așezară 'mprejurul
Mesei rotunde de nuc lustruit cu picioarele grele.
Veseli birtașul și popa 'nchinău și ciocneau din pahare,
Numai spișeru 'ngrijat, nici n'atingea băutura.

"Gustă vecine și nu te lăsă, că har Domnului, n'avem
Nici un năcaz; și de-acum înainte ferine-va sfântul!
Fost-am atunci pèdepsiți cu destulă asprime, când focul
Ingrozitor ne arsesse; putut-a cunoaște oricine, [zește
Cum cel de sus ne păzește de-atunci, precum omu-și pă-
Scumpa lumină a ochilor, ce ni-e de preț și mai dragă
Din mădulările toate. — Făr' de-ajutor nu ne lasă
Și-n viitor? Vedem noi cu ochii-n primejdii tot scutul
Dumnezeeștei puteri. Din scrum și cenușe orașul
A înflorit, — cu a Domnului voie — acum prăpădi-l-ar?
Munca zeloșilor oameni de Tatăl e blagoslovită".

Vrednicul preot vioiu și cu blândă povață le zise:

„Tari rămâneți în credință, păstrându-vă legea-n tărie.
In fericire să fiți cumpătați și 'nțelepți; căci nădejdea
Vă 'nsufletește-n năcaz și cu dulci mângăieri vă alintă.“

Dar inimos îi răspunse birtașul și cu judecată:

„Inmărmurit salutat-am ades a-le Rinului unde,
Când mă 'ntorceam cătră casă din călătorii depărtate,
Trebuincioase negoțului. Infățișarea-i măreață
Mă înalță în simțiri. Crezut-aș fi oare, că-n grabă
Val de-apărare din pacinicul țărm să se facă, iar larga-i
Albie-n șanț de 'ngrădire să fie schimbată; zăgazul
De 'mpotrivire dușmană. Vedeți chiar natura ne este
Ocroitoare; bravii Germani apăraseră-singuri,
Domnu-i scutește! N'ar fi rușine să pierdem tăria?
Semne de pace s'arată, că sunt obosiți și dușmanii.
Doamne adu sărbătoarea dorită, când glasul de clopot
Va răsuna în biserica noastră, și orga deodată
Cu ale păcii fanfare, la liturghia cea sfântă!
Doamne fă-mi parte să văd și pe Hermann în ziua aceea
Ingenunchiat la altar cu mireasa 'nainte-ți părinte!
In căsnicie o aniversare și praznic aș face!
Însă băiatul nu-mi place, pe cât e de harnic în casă,
Fără de voie, sfiit e și moale când e între lume,
Ba se ferește s'ajungă 'ntre fete, — de chef și de jocuri,
Căror rămnește cu drag tineretul — el n'are plăcere.“

Astfel vorbind, cu urechea-ascultă; s'auzia de departe
Tropot de cai, și-apoi tot mai mult uruitul trăsुरii
Apropiindu-se-n goană, — ș'intră pe sub poartă cu ropot.

TERPSIHORE. *(Muza jocului)*

Hermann.

Iată că fiul voinic, cât intrase pe uşe în casă,
Preotul ţintă la el se uită, cu privirile-i aspre
Nu-i mai slăbea din vedere, făptura şi toată purtarea;
Ochiul său scrutător pricepând să ghicească din faţă.
Dară cu zâmbet pe buze îi zise cu vorbă mai blândă:
„Prietine vii mai schimbat, par' că alt om ai fi. Niciodată
Nu te-am văzut aşă bine dispus şi vioiu la privire;
Cu bucurie şi vesel te 'nterci, se cunoaşte că daruri
Ai împărţit la săraci, primind cuvântarea lor bună.“

Dar liniştit şi vorbind serios le răspunse flăcăul:
„De-am potrivit toate bine, zău nu ştiu, simţeam că pe mine
Inima-aşa mă trăgea; lămurit însă tot vă voiu spune:
Mamă ai tot răscolit pân' s'alegi vechiturile toate
Şi se făcuse târziu, când strânseşi legătura, cu 'ncetul
Pân' aşezaşi cu băgare de seamă şi berea şi vinul.
Astfel că într'un târziu, când ieşi-i eu pe poartă, pe stradă
Şi întâlni-i întorcându-se gloata de lume, cu cârdul
Toţi se grăbiau cătră casă, bărbaţi şi femei cu copiii.
Ceata pibegilor se depărtase. Mânai însă grabnic
Şi înspre sat mă 'ndreptai, auzind că la noapte acolo
Vor conăci. Pe şoseaua cea nouă, în sus, de departe
Am observat şi la ochi îmi bătû, un car mare şi țeapăn
Bine 'nsghebat; la jug cu doi boi de aiuri, pe alese
Mari şi frumoşi, iar alături cu biciul în mână o fată

Din răspuțeri în pas mare călcă cu uriașele vite,
Pricepătoare mână, când oprind și 'ntețind a lor ducă.
Cât mă zări însă fata, veni îndrăzneată în fața
Cailor mei și îmi zise cu vorbă sfiită: Mă iartă,
N'am fost acasă în halul precum ne vedeți azi pe drumuri,
Nu-s învățată milă să cer la streini, că adese
Dau numa-n silă, dorind de sărac mai ușor să se scape.
Dar sânt silită să spui de nevoie. — Abiă lăuzită
Zace pe paie femeia bogatului razeș, și ceasul
Greu așteptându-și, abiă am scăpat-o în carul cu boii,
Mai înapoi rămaserăm, căci fuse în două cu moartea.
Gol ține-n brațe copilul născut și puțină speranță
De ajutor la ai noștri avem, că-s lipsiți de mijloace,
Chiar să-i ajungem în satul vecin, unde stau peste noapte,
Însă mi-e teamă că fără popas au plecat mai departe.
Dacă aveți de prisos pânzărie ori cărpe mai slabe,
Da-ți de pomană sărmanei, de locuiți mai aproape.

Astfel îmi zise. Slabă încet se sculă și lăuza
Sarbădă-n sus de pe paie, voind să mă vază; eu iată
Ce i-am răspuns: Cu adevărat e, că unilor oameni
Duhul ceresc le insuflă, ca a deaproapelui lipsă
S'o bănuiească. În presimțirea năcazului vostru
Mama pe semne, mi-a dat legătura aceasta, s'acoper
Apriga lipsă. Și deslegând eu de noduri șiretul,
Dat-am halatul de stambă, cămăși și cearșaful cu totul.
Ea-mi mulțămî bucurată și-mi zise: Omul la bine
Crede-anevoie-n minuni, la năcaz însă lesne cunoaștem
Degetul Domnului, care 'ndreptează la bine pe oameni.
Astfel precum bucuratu-ne-ați astăzi, așa să vă 'ntoarcă
Vouă și Tatăl din ceruri cu bine. Văzui pe lăuza
Cum pipăia rufăria, cu deosebire halatul
La căptușala cea moale. Să ne grăbim, zise fata,
Poate aflăm pe ai noștri în sat, poposind peste noapte.

Rufe și tot cei de lipsă copilului mic îi voi face.
Iar mulțămindu-mi din suflet, plecă, ziua bună luându-și,
Boilor biciu dă, căruța se duse. Eu însă stat-am
Locului, încă cu caii, în inima mea la 'ndoeală,
Să mă grăbesc a-i ajunge în sat și să mân călușeii,
Să împărțesc de mâncare la obște, or fetei în samă
Toată merindea s'o dau; ca ea însăș parte să facă
Tuturor cu chibzueală. Dar foarte ușor hotărât-a
Inima mea, cu ogodul în urmă-i plecai și de grabă
O ajunsei, zicând într'un suflet: Dragă copilă
Mama-mi pusese-n trăsura afară de haine, mâncare
Și băuturi felurite s'adăp pe flămânzii din cale.
Mi-e încărcată lădița trăsorii. și-aș vrea ca pe toate
Ție să le 'ncredințez, ca să-mi fac pe deplin datoria;
Poate tu știi-vei mai bine să judeci cui parte
Dreaptă să faci, pe când eu împărțeam numai pe nimerite.
Fata-mi răspunse: Voiu folosi cu deplină credință
Mila ce-o faceți, ca și cei flămânzi să-și aline durerea.
Astfel vorbi, iar eu deschizând cufărașul trăsorii
Scos-am pe rând toate șuncile, pâinile grele, pe urmă
Sticle cu vin și cu bere și ei i le-am dat toate-n samă.
I-aș fi mai dat bucuros. — n'aveam ce, — eră goală lădița. —
Ea le-așeză în căruța jos la picioarele lăuzii,
Drumul luându-și, iar eu întorsei spre oraș călușeii.“

N'apucă Hermann să tacă și 'ndat guraliv farmacistul
Grabnic cuvântul i-l luă. „Mai ferice e celce trăește
Pustnic în casă-i, pe astfel de vremuri de grea răsvrătire.
Gata-i de fugă; că n'are nici cărd de copii, nici nevastă,
Strânși împrejur-i cu spaimă! Ferice de mine, familie
N'am, pentru mult n'aș schimba, că n'am grija pe capu-mi
Să-mi adăpostesc și copii și femeie. De fugă sânt gata,
Tot ce-i mai bun mi-este strâns: lăntișoare, monede rămase
Chiar dela mama de mult răposată, — că nu le vândusem, —

Drept, c'ar fi multe de dus, cari se fac anevoie, nu-i vorbă
Chiar buruienile și rădăcinile strânse cu caznă,
Ar fi păcat să se piardă, deși fără preț este marfa,
Însă eu plec fără grije, că las la tejghea laborantul,
Am bănișorii în mână, să-mi văd eu viața scăpată,
Ce să-mi mai pese; căci unul de-i singur ușor se strecoară".
Junele Hermann răspunse 'nsă cu judecată: „Vecine,
Nu-ți dau dreptate, mă iartă, eu nu sânt de astă părere.
Oare cinstit e acela, care la rău și la bine

Numai la sine gândește, și nu socotește din simțul—
Propriu să 'mpartă cu alții durerile și bucuria?—
Azi mai ușor ca alt'dată, decide-m'aș la 'nsurătoare,
Multe din fete de treabă, au lipsă de sprijinul nostru,
Iară bărbatul se bucură de mângâierea femei." [place,

Tatăl răspunse zâmbind: „Vezi așa, când te-aud îmi mai
Rar mai ieșit-a din gură-ți, o vorbă 'nțeleaptă ca asta."

Repede mama cea bună sări să s'amestece-n vorbă:
„Drept ai tu fiule! Pildă noi înși-ne dat-am, părinții!
Nu ne-am găsit doar nici noi în vr'o vreme de voie mai bună,
Cess foarte trist ne unise pe noi. Eră dimineța,
Luni, — par' că știu ca acum — căci tocmai c'o zi mai 'nainte
Ingrozitoarea năpaste de foc pustiise orașul.
Ani sunt de-atunci — douăzeci — ca și astăzi Duminecă fuse.
De fierbinteală și secetă mare secase și apa; [cârciumi,
Lumea 'mbrăcată frumos se dusesese-n plimbări, mai prin
„Mai pe la mori și prin lunci de prin satele Imprejurimei.
Focul deodat izbucni-n căpătâiul orașului, grabnic
Se întindea tot de-alungul pe strade; văpsiele-uriae
Vânt își făceau, de ardeau și hambarele pline cu toate
Roadele strânse, ardeau toate stradele până-n piață.
Arsu-ne-a casa de-alături cu asta cu tot, încât tata
Mai cu nimica rămase. În noaptea de groază fugisem
Lângă oraș pe un prund între scrinuri și paturi ca straje.

Dar ostenită-adormi, când de zi se crăpă, însă frigul,
Care se lasă 'nainte de zori, din somn mă trezise.
O fumărie văzui, limbi de foc, ziduri sparte și goale!
Inima-mi stă să se rupă; dar soarele par'că mai falnic
În răsărire eră, și-mi sădî iar încredere-n suflet. —
Grabnic sărî de pe jos și simțeam, că mă trage spre locul
Unde eră casa noastră, și de găini aveam grije,
Mult mi-erău dragi, vream să știu ce-i cu ele — cu mintea
Copilărească! Dar cum treceam prin darâmi în molozul
Ce fumegă, am găsit toată casa-n ruini și pustie,
Și te văzui și pe tine, venind, de pe partea cealaltă
Cum cercetai curtea voastră; un cal eră-n grajd, se surpase
Bărne mocnite pe el, îngropând animalul cu totul.
Unul la altul priveam întristați, față-n față pe gânduri,
Zidul cel despărțitor între curțile noastre căzuse.
Tu însă grabnic de mână mă luași și îmi zisei: Lisico
Ce cauți aici? Numa du-te, că tălpile-ți arzi, e fierbinte
Încă pietrișul, și cismele mele că-s groase sânt arse.
Apoi în brațe pe sus mă trecuși pe la voi în ogradă.
Poarta eră tot așa, cum o vezi cu bolteală, din toate
Singură nevătămată rămase. Iar jos când mă daseși
Să mă săruți ai voit, și eu nu m'am lăsat; dar cuvinte
De 'nsemnătate atunci ai rostit: Lisico vezi casa
Noastră-i căzută, nu stai s'ajuți ca s'o facem? Eu încă
Voiu ajută la a voastră, părinților tăi; eu mai proastă
Nu pricepui, până mama-ți trimisă de tine, venise
Tatei să-i spuie; lesne 'nyoeala căsătoriei
Prea fericite făcurăm. Cu drag dar de grinzile arse
Imi amintesc, și cu drag ca acum par' că văd răsăritul
Mândrului soare, căci ziua aceea mi-a dat mie soțul;
Vremuri de aspră năpaste îmi dăruiră copilul,
Al tinereții odor. Te laud deci Hermann că-n vremuri
Grele, te 'ncumeți cu 'ncredere să norocești vr'o fetiță

Tocmai în ciuda războiului și năpustirilor aspre.“

Tata 'nsă ager răspunse îndată la astea și zise:

„Intențiunea e bună și adevărată-i povestea,

Care o spuse mămuca, căci astfel a fost petrecută.

Bine e bine; da oare mai bine, de ce să nu fie?

Nu este scris fiecărui, ca din început să-și croască

Traiul în lume, să fie ca noi năcăjiți, ori ca alții.

Mai fericit e acela, la care îi lasă de-a gata

Mama și tata căsuța 'mplinită; deretică 'ntr'insa

Tot cu odihnă. Oricare lucru cu greu se începe,

Însă mai greu căsnicia, că multe-ți mai trebui la casă.

Tot se scumpește cu ziua ce merge, să luăm dară sama,

Bani să ne strângem. Nădejde am Hermann în tine, că-n casă

Îmi vei aduce-n curând o mireasă cu zestre frumoasă.

Omul cel harnic e vrednic să aibă o stare mai bună.

Bine-ți mai cade, văzând nevastica iubită, că intră

Încunjurată de lăzi și de cofare pline cu lucruri

Trebuincioase. De ce pregătește-oare mama, cu anii

Fetelor pânză-n belsug, mai subțire în fir și mai groasă?

Nașii de ce dăruiesc lucruri scumpe de-argint? Ori de geaba

Tata adună-n sertar gălbiorii aleși la o parte?

Vrea ca la vreme, prin bani și-avuție, să se norocească

Tânărul, ce-o va alege pe ea dintre toate pe placu-i!—

Ce odihnită se simte chiar însaș femeia în casă,

Când își cunoaște obiectele proprii, în bucătărie

Și prin odăi. Imbrac' așternutul și masa o 'ntinde

Din rufăriile ei. Deci la casă-mi să vie mireasă

Îmbelșugată, că nu pune preț nici bărbatul pe una,

Care-i săracă, venită cu hainele-n brațe, o ține

Slujnică. Stiu ce nedrepti sânt bărbații când dragostea trece.

Hermann să-mi înveselești bătrânețea cât mai în grabă.

Adu-mi acea norioară dorită în casă pe placu-mi,

Uite de-aici din vecini, de colo, dela casa cea verde.

Ce om cu stare! Se 'mbogățește mereu din negoțuri
 Și dela fabrici; de unde n'ar face câștig negustorul!
 Fete-s cu toatele trei și 'ntre ele 'mpărți-vor averea.
 Știu, că cea mare e dată, dar a rămas a de-a doua
 Și a de-a treia, — sânt încă de dat, — nu știu zău câtă vreme.
 Eu să fi fost, pân' acum, știu că nu trăgăneam zău atâta,
 Una din două o luam, — bunăoară cum luasem pe mă-ta."

Fiul supus îi răspunse stăruitorului tată:

„Zău că și mie că și Dumitale, așa-mi stase gândul
 Vr'una din fetele dela vecinul să iau de soție,
 Sântem crescuți împreună, și cât ne jucam în piață
 Lângă fântână, destul le-am ferit de băieții sburdalnici.
 Mult a trecut de atunci, că fetele cresc și pe-acasă
 Mai așezate se fac, lăsându-și sglobiile jocuri.
 Bine-s crescute nu-i vorbă! În prietinia cea veche
 Mă mai duceam câte-odată pe-acolo, — să-ți fac și plăcerea —
 Dar nici odat' între ele eu nu am simțit mulțămire.
 Ori trebuia să le rabd cicătelile lor; când jacheta
 Li se părea că-i prea lungă, postavul prea prost, ori coloarea
 Hainelor nepotrivită; netuns, ne 'ncrețit mi-eră părul.
 Am hotărît în sfârșit, să mă duc dichisit cu 'ngrijire
 Ca băiețoi dela prăvălii, cari s'adună acolo
 În sărbători și dumineci, la gât cu cravate-atârinate
 Numai în fir și mătase. Repede luat-am de samă
 Însă, că haz își făcură de mine, și-atins în mândrie
 Mult m'am mahnit, că nu țineau samă de bunavoința,
 Ce le păstram. Mai greu îmi cădea mai cu samă de Mina.
 Ultima oară fusesem la Paști împotrivă la dânsii,
 Mă îmbrăcasem cu haina cea nouă, — de-atunci acățată
 Stă în dulap, — încrețisem și părul anume ca ceilalți;
 Cum am intrat, auzi chicoteli, însă nu-mi luai asupra.
 Mina cea mică ședea la pian, iar bătrânul ei tată
 Cu bucurie-ascultă cum cântau, plin de voie la față.

Eu însă nepricepând toate cele cuprinse în versuri,
Căci auzeam pomenind pe Pamina și-apoi pe Tamino, [cântec
— Vream să nu stau prea tăcut, — așteptai să n'trerpă din
Și întrebai de cuprins; cine sânt cele două persoane?
Dar se facu o tăcere, zâmbind apoi tată-său zise:
Prietine-așă-i că pe alți nu cunoști, doar pe-Adam și pe-Eva?
Nimeni acum nu putu să se ție de răs, și în hohot
Răseră fetele-n hohot băieții râdeau, iar bătrânul
Burta de răs și-o ținea; zăpăcit îmi scăpase din mână
Și pălăria, iar râsetul lor, nu putea să n'ceteze,
Nu s'auzia nici pian, nici cântare. Eu de rușine
Grabnic acasă plecai, — iar acas' acățatu-mi-am haina
Colo-n dulap și prin degete părul l-am tras iară neted,
Cu jurământul, că pragul să nu l'il mai calc, că-s sumețe —
Inimă n'au, — auzit-am că-mi zice Tamino de-atuncea.“

Mama cu minte-i răspunse: „Să ții tu atâta mânie
Hermann, cu niște fetițe, cu toatele-s tinere încă.
Crede-mă Mina e bună, la tine ținea totdeauna
Și mai deunăzi de tine'ntrebase. Ia-o pe dânsa.“

Fiul pe gânduri rămas îi răspunse: „Simțit-am de-atuncea.“
Nu știu de ce o mahnire adâncă, și dacă m'ai crede
N'aș mai putea să o văz la pian, ori s'aud că mai cântă.“

Tatăl răstit se iuți și îi spuse cam aspre cuvinte:
„N'am bucurie, știam eu de mult ce s'alege din tine,
Când te vedeam că ai tragerea inimii numai la munca
Câmpului, pe lângă vite; omul cu dare de mână
Nu face lucrul de slugă, iar eu ca părinte dorire-aș
Fiul în rând să se țină cu cinste n'tre oameni de frunte. —
Numai de geaba mă tot amăgiă cu speranțe deșerte
Mă-ta, de când te dădusem la școală, că nu cuprindeai, nici
Scrisul și nici chiar cetitul ca ceilalți băieți și în coada
Băncei ședeai. Firește, când n'are un tânăr în pieptu-i
Ambițiune și râvna s'ajungă mai mult și mai mare!

Vai, să-mi fi dat mie tată-meu, creștere-așa îngrijită,
Cum ți-am purtat eu de grije la școli și cu dascăli, din mine
Altfel de om mai ieșiă, nu birtașul „la leul de aur.“ —
Fiul mânănit fără sgomot acum de pe scaun se sculase
Și 'ncetișor mai aproape de ușe se dase, iar tat'-său
Foc se făcû și strigă după el: Te du, numai du-te,
Știu ce 'ndârjit ești, vezi poartă-ți de grija moșiei și-atâta,
Vorbă să n'avem. Să nu-ți treacă însă prin minte că-n casă
Mie-mi aduci vreo țarancă lepșită ca noră vreodată;
Mult am trăit și pricep să mă port între oricare lume,
Cu lingușiri măgulesc pe streini, încât domni și cocoane
Ies mulțămii delă mine; eu vreau să-mi gălesc dar o noră,
Care să-mi fie pe plac, îndulcindu-mi vieața trudită.
Trebuie să știe cântă la pian și la noi să se strângă
Lumea mai bună și cea mai aleasă din toată cetatea;
Tocmai precum se adună duminica și la vecinul.“ —
Fiul încet puse mâna pe clanță; ieșind din odaie.

TALIA. (*Musa comediei*)

Cetățenii.

Astfel scăpase fiul supus de 'nfruntarea cea aspră,
Tatăl său însă pe șleaul acesta spunea mai departe:
„Nu poți să faci dintr'un om altceva, decât iartă firea.
Greu voin vedea eu dorințele inimei mele 'mplinite,
Adecă, fiul să iasă mai bun și mai harnic ca tat'-său!
Ce-ar mai fi casa și ce-ar fi orașul fără silința
Fieștecărui, cu timpul mereu să urmeze progresul,
Râvnă având să 'nnoască, ca-n streinătate de pildă.
Omul doar nu-i răsărit din pământ ca ciuperca, de geaba
Să putrezească pe locul ce-abiă o prăsisese, și-n urmă-i
Sporul vieții să nu se cunoască de loc, cu nimica.
Vezi după casă îndat' foarte bine, cam ce fel de fire
Are stăpânul, și 'ntrând în oraș, judecăm dregătorii;
Unde sânt ziduri și turnuri căzute, gunoaiete-n șanțuri
Strânse grămadă, ori stau risipite pe strade, acolo
Unde la loc nu s'asează o piatră ce iese-n podeală,
Unde stă casa cu putredă grindă, zadarnic propteala
Tot așteptând; nu credeți că e vreo conducere bună.
Dacă chiar cei dela cârmă nu țin în oraș rânduială
Și cetățeanul ușor se deprinde negrijnic să fie,
Cum se deprinde cu haine sdrănțoase pe el, cersitorul.
Tocmai din astă pricină, doream să se ducă și Hermann
Cât mai în grabă în lume, să vază Strassburg-ul, Francfurt-ul,
Mannheim frumosul oraș, construit drăgălaș și armonic;

Căci cel ce vede orașele mari și curate, odihnă
N'are, pân' nu n'frumsețează și-orașul, ce naștere-i dase;
Fie el ori cât de mic. Nu vedeți, că streinii ne-admiră,
Porțile drese, turnul spoit și biserica noastră
Nou reparată, — și chiar de pavaj nu se miră ori cine?
Canalizarea podită și alimentarea cu apă
In abundență, e la îndemână și-avem siguranță
Chiar în pericolul vreunui foc, ne-ar aduce foloase.
Nu s'au făcut astea toate în urma dezastrului groaznic?
Fost-am adese ales în consilii spre supravegherea
Unor clădiri, totdeauna am fost aprobat de comună
Și lăudat, căci ce porunceam se făcea cu plăcere.
Astfel putut-am sfârși și lucrări începute de harnici
Predecesori; toți membrii primeau cu plăcere proiecte
Nouă, prinseseră gust și plăcere; ca și hotărâtă
E construirea noiei șosele înspre drumul de țară!
Tare mi-e teamă că din tineret nu s'alege nimica,
Pentru că unora gândul le stă la plăceri trecătoare,
La fudulii de nimic; pe când alții acas' după sobă
Stau și clocesc; și mi-e grije, că Hermann într'ăștia rămâne."
Mama n'țeleaptă și bună-i răspunse 'ndat amărită;
„Vezi ce nedrept ești tu tată și față de fiu totdeauna,
Nu știi că-n modul acesta, speranța-ți cu greu se 'mplinește?
Dragi să-i avem, precum sânt și lăsați de cerescul părinte,
Nu putem noi să formăm în copil, după placu-ne firea,
Creșterea bună s'o aibă; pe ei să-i lăsăm să trăiască
Cum le-este felul și voia; unul cu unele daruri,
Altul cu alte; să le folosească el însuș pe poftă
Și fericit să se simtă. Astfel pe Hermann de-ocară
Nu-l las să fie, căci vrednic va fi să rămâie vr'odată
Să stăpânească averile noastre ca harnic posesor.
Celorlalti oameni dând pildă de bună purtare și cinste.
Pare că-l văd între cei mai de frunte la sfatul cetății. —

Tot cu cârteli și cu certuri îi seci tot curajul din suflet;
Tocmai ca și-astăzi.“ Astfel vorbind ea ieși din odaie
Grabnic, plecând să-și găsească pe fiul, ca să-l îmbuneze.
Bietul băiat; ea voiă să-l întoarcă cu vreo mângăiere. —

Cât apucă să se ducă, bătrânul le zise ironic:
„Ce mai făptură ciudată-i muierea, ce copilăroasă!
Vrea să trăească în poftele ei, vrea să-i lauzi părerea
Și mai așteaptă s'o mângăi. Eu știu num'atâta, — odată
Ca totdeauna, că zisa bătrânilor s'adeverește:
Cel ce nu merge 'nainte, rămâne 'napoi — și așa e“.

Însă la astea cu luare aminte răspunse spițerul:
„Fie vecine, îți dau chiar dreptate, am și eu dorințe,
Mi-aș cumpăra lucruri bunemai nouă, — de n'ar fi prea scumpe.
Dar nu știu zău, când nu-s bani de ajuns, e vrednic să umbli
Și să te sbați, îndreptând și 'nnoind și încoace și 'ncolo?
Mijloace-s puține, deși cetățeanul dorește progresul,
Totuș nu poate să-l urmărească. — Cerințele-s multe,
Punga e slabă, și-așa te mai dai înapoi dela toate.
Multe făcut-aș fi și eu, dar unde să scot cheltueala
Modificărilor astea, ales în asemenea vremuri
Primejdioase. De mult tot visam să îmi fac la căscioară
Reparatură modernă, că-mi scăpara ochii 'mpotrivă
La negustorul bogat, unde sânt geamuri mari la ferestrii.
Cin' s'ar putea însă ține de el, căci pe lângă avere
Știe de unde și cum, să-și procure ce-i bun cu 'nlesnire.
Iată priviți împotrivă la casa cea nouă! Frumsețea
Câmpului verde, din care răsar ornamentele albe,
Sticlele mari dela geamuri lucesc și sclipesc în lumină,
Pe lângă ea, se întunecă casele toate-n piață. —
După ce-arsese, avea cineva așa case frumoase
Ca farmacia „la inger“ sau birtul „la leul de aur“?

Căci grădinița din față, eră-n tot ținutul vestită;
Nu trecea om, care nu se oprea la grădelele roșii,
Ca să privească statuele; moșii, piticii de piatră,
Care de care văpsiți mai frumos în colori diferite.
Apoi în grotă splendidă puneam să servească cafeaua, —
— Plină de praf e acuma, pe jumătate căzută. —
Ce minunat străbătea, schimbând fețe lumina de-afară,
Prin diferitele scoici așezate cu grea măiestrie.
Pricepătorul putea să distingă 'ntre ele corale.
Dar foișorul; avea zugrăveală cu chipuri pe ziduri,
Domni și cocoane frumos îmbrăcate stăteau în verdeață,
Se înclinau grațios în mâni cu buchete frumoase.
Toate sânt șterse acum și aproape nimic nu se vede.
N'am nici plăcere să intru, căci altfel acum le-aș preface,
Lații și băncile albe și simple, să n'aibă sculptură
Nici aureală, — dar lemnul e scump, că-i adus de departe;
Zău mi-ar plăcea să 'nnoesc, progresând după timpul de astăzi,
Mobila-n casă s'o schimb, dar cutezi să te-apuci de vr'un lucru?
Căci sânt maestrii prea scumpi, nu mai poți să li birui cu plata. —
Gându-mi stătea mai deunăzi, să-mi dau iarăș firma cu aur,
„Sfântul arhangel Mihaiu“, care-i pus păzitor farmaciei
Cu un bălaur grozav, tăvălit la picioarele sale —
Dar i-am lăsat înnegriți cum erau, mă speriasem de prețuri.

EUTERPE. *(prezintă lucrul)*

Mama și fiul.

Astfel stăteau de poveste bărbații. Mama 'ntr'acestea Merse să-și caute pe fiul, întâiu înainte la casă, Unde i-eră obiceiul să șează pe banca de piatră; Dar negăsindu-l acolo, se duse spre grajd să se uite Nu cumva-și vede de caii frumoși, armăsarii cei ageri, Ce-i cumpărase de mânji, și nu-i da la nimeni pe mână. Sluga de-acolo îi spuse: S'a dus spre grădină; pripită Ambele curți le trecu, se ducea într'un suflet de-alungul, Pe lângă șurile bine clădite și 'ntră în grădina, Care-ajungea în extinderea ei, până-n zidul cetății. Iară în treacăt priviă mulțămită cum crește răsadul, Mai îndreptă din araci, ce slujiau de proptele la ramuri Greu încărcate de fructe, la meri și la peri; în treacăt Mai curăți din omizi de pe varza frumos răsărită, Căci o femeie ce-i vrednică, nu face-un pas fără treabă.

Dar în sfârșit ea ajunse la țâl, tocma-n fundul grădinei La foișorul umbrit cu verdeață; zadarnic, căci fiul Pe nicăiri nu eră, peste tot cercetă, — porțița Din foișor, spartă în zidul cetății — eră răzâmată, — Se 'ngăduise-n hatâr strămoșului de-odinioară, Care fusese primar. — Peste șanțul svântat ușurică Se avântă și-apucă pe poteca cea cățărătoare, Care ducea înspre dealul cu viile bine 'ngrădite, Puse cu fața spre soare. Urcând ea simțiă bucurie

De prisosința în struguri, căci nu mai puteau să s'ascundă între frunziș. Acum se suia pe cărarea cu umbră Pe niște trepte de lespede dreaptă; vița 'mbinată Boltă făcea. Tămâioasa și coarna în ciorchine grele Stau atârinate, alături un alt soi de strugur mai mare Roșu în negru bătând. Toți anume sădiți pentru oaspeți Și se serveau ca desert. Iară dealul pe coasta întreagă, Cât se vedea, eră-n brazde de vii așternut, niste struguri Mai mărunței, dau aroma gustoaselor vinuri. Astfel urcând i-eră tihnă, gândind cu plăcere că toamna E sărbătoarea aproape, când tot ținutul deodată Face culesul de vii, storcând în butoaie tot mustul.

Seara la chefuri se văd din tot unghiul văpăi, limbi de flacări, Căci pretutindeni așa se serbează, cea mai frumoasă Dintre recolte. — Însă 'ngrijată umblă, că-și chemase Fiul de două, trei ori în zadar, doar ecoul cu glasul Cel guraliv repețiă, răspunzând din oraș de pe turnuri. — De obicei nu-l căută și ciudat îi părea, — nici odată Fără să-i spuie, departe nu s'ar fi dus, nevrând grije Mamei duioase să-i facă, fricoasă fiind de năpaste. Tot mai trăgea 'nsă nădejde, să-l afle pe drum înainte, Pentru că ușile viiei de sus și de jos le găsise Date 'ndărăt. Ea ieși deci afară din vii pe câmpia, Ce s'așternea peste spatele dealului până departe, Tot pe moșie călcă, eră tot pământul lor propriu. —

Inima-n piept îi creștea, de roada frumos răsărită, Grâul cu spicul umplut și plecat, legăna câmpul verde, Ca un ocean plin de valuri de aur. Intrase-n răzoare Pe o potecă, ce duce de-a dreptul spre părul cel mare De pe movilă, hotarul cel despărțitor de moșie. Nu știa nimeni, nici cine-l sădise, avea însă fructe Foarte gustoase, și pomul vedea la distanță departe.

Secerătorii mâncau de-amiaz sub frunzișu-i în tihnă,
S'adăposteau și păstorii cu vitele lor pe sub umbră-i,
Jos așezându-se-n glij ori pe banca cioplită în piatră. —
Nu se 'nșelase, căci Hermann acolo ședeà la odihnă,
Se răzâmase în cot și părea că privește în zare,
Tocma 'ncolo peste munți; cu spatele 'ntors spre cărare. —
Incetișor furișată, mama-l atinse pe umăr,
Repede el se 'ntoarse și plini erau ochii de lacrimi.

„Mamă, — îi zise speriat, — vii pe neașteptate“. De grabă
Junele prea simțitor își svântase obraji de lacrimi.

„Cum așa fiule, plângi?“ zise mama cea nedumerită,

„Astfel eu nu te cunosc! Asta n'o mai făcuși niciodată.

Spune-mi tu ce ai pe suflet, de ce stai așa singuratec
Și te-ai ascuns lângă păr, ca să-ți dai dela inimă focul?“

Se reculese 'nsă mândrul băiat și 'ndat îi răspunse:
„Poate să fie de fier, ori să n'aibă o inimă-n pieptu-i,
Cel ce acum n'ar simți întristarea-alungaților oameni.
Nu-i judecată în capul acelui ce nu-și poartă grija
Binelui său și al patriei sale în astfel de vremuri.
Inima mi-este atinsă, de câte văzusem eu astăzi,
Deci am ieșit pe afară, privind minunata câmpie,
Care s'așterne departe pierdută în brâu de coline;
Mă mai uitam și la roada de aur spre snopi preparată,
La 'mbelșugatul pomăt, ce promite celare umplute. —

Doamne, dar cât de aproape-i dușmanul! Ne stă-n apărare
Rinul cu apele sale, vai însă poporul cel groaznic
Ape și munții-i răzbește, venind ca o grea vijelie.
Tineri, bătrâni se adună din unghiuri de țară și-n gloată
Vin năvălind înaintea, fără sfială de moarte
Ne cutropesc ne 'ncetat, căci la gloată iar gloată urmează.
Of! și germanul în casă cu mâinile-n sân să aștepte?

Oare putea-va în modul acesta opri inimicul,
Ce năvălește asupra-i! Zău mamă dragă mi-e ciudă,
Că mă scăparăți deunăzi, când tras-au la soarte feciorii,
Adevărat că sânt unicul fiu la părinți și de lipsă
Gospodăriei cei mari cu comerțul și-afaceri întinse,
Dară mai bine-mi stăteă, colo-n graniți să lupt ca potrivnic,
Nu să mă las eu de voie robiei și oarbei supunerii.
Da, mie duhul așa mi-a șoptit, și-n inimă-mi talnic
Dor s'a trezit și curaj, ca să lupt pentru țara-mi iubită.
Drag mi-e să mor pentru ea, dând și altora pildă frumoasă. —
Zău dac'ar fi tineretul german azi unit, să se strângă
La frontieră potrivnic, tot neamul strein l-ar respinge;
N'ar cuteză să mai calce pe țarina noastră frumoasă,
Să se hrănească, de față cu noi din roadele țării,
N'ar stăpâni pe bărbați, luând pradă femeii și copile!
Mamă eu sânt hotărît din adâncul convingerei mele
Grabnic și 'ndat să urmez, precum inima mă îmboldește,
Căci îndelung cin' se tot socotește, zău mai totdeauna
Nu nimerește prea bine. — Să vezi, că eu nu dau pe-acasă,
Drept în oraș o pornesc, mă 'nrolez ca ostaș și în slujba
Patriei mele pui inima mea și brațu-mi puternic.
Zice-va tata și-atunci, că n'am simț de onoare în pieptu-mi,
Că nu doresc a ajunge la scopuri frumoase și 'nalte?"

Mama 'nțeleaptă și bună eră podidită de lacrimi,
Plânsul abia reținându-și, mai serioasă răspunse:
„Azi nu vorbești tu cu mine, așa cum vorbeai altădată,
Spune curat și pe față dorințele inimei tale!
Crede-mă, de te-auziă cineva, când vorbeai adineaurea,
Laude mari ți-ar fi pus, aprobând hotărîrea frumoasă,
Ademenit de cuvintele tale atât de 'nsemnate! —
Eu cunoscându-te însă mai bine, de rău țin cuvântu-ți,
Că-mi tăinuești adevărul, purtând pe ascuns alte gânduri!

Știu eu, că tu nu alergi la auzul de trâmbiți și tobe,
Nici nu rămnești să îmbraci uniforma de fală la fete.
Ție menirea ți-a fost, ca să-ți vezi de căscioară, de câmpuri
Și liniștit să trăești, cât te-arăți de voinic și de harnic.
Spunem curat, nesfiit, ce te 'ndeamnă l'asă hotărîre?"

Fiul răspunse: „Vezi mamă, te 'nșeli, că nici zilele toate
Nu sânt tot una ca alta. În traiul retras se desvoaltă
Simțul cel nobil mai lesne, decât în viața cu sgomot,
Care pe mulți dintre tineri îi strică-n desfrâu și plăcere.
Cât de tăcut aș fi fost și aș fi, totuș știți, că-n pieptu-mi
Inima-mi e simțitoare, și-urâsc nedreptatea și-asprimea.
Deci înțeleg foarte bine tot păsul vieții și judec;
Munca vânjos m'a făcut întărindu-mi piciorul și brațul.
Astfel susțiu toate cele ce-am zis și le-afirm cu 'ndrăzneală.
Drept avuseși încâtva, că m'ai prins în cuvintele mele
Parte cu neadevăr, — și pot zice — cu prefăcătură.
Mărturisesc, nu mă 'ndeamnă primejdia, ce ne-amenință
La părăsirea lăcașului cel părintesc, nici idea
Înălțătoare, să fiu de-ajutor țării mele 'mpotriva
Gloatei dușmane. Erau vorbe goale, în gându-mi s'ascunde
Dorul, ce-mi sfâșie inima-n chinuri de grea neodihnă.
Lasă dar' mamă! Deoarece-n pieptu-mi zadarnici dorințe
Fără speranță nutresc; zadarnică treacă-mi viața!
Știu foarte bine, că unul cu greu izbutește de-i singur,
Dacă cu toții nu pun stăruință la scop să-l ajute.“

Mama cu minte acum îi răspunse: „Continuează,
Spune-mi pe larg, deslușit, tot din fir până-n păr; voi bărbații
Cam violenți dintr'odată 'ncheiați socoteala de-ispravă;
Însă femeia-i dibace, găsește mijloace, să umble
Mai pe ocoale, și iscoditoare la scopu-i ajunge.
Spune-mi dar tot, pentruce ești așa turburat, niciodată

Nu te-am văzut zăpăcit și cu sângele-așa de fierbinte,
Ochii-ți stau gata mereu, făr' de voie să lăcrămeze.

Junele-acum abătut de durere în hohot pe sânul
Mamei căzû, podidit de un plâns, amărit povestindu-i:
„Într'adevăr că-mi căzură cu greu și dojenile tatei,
Nu eram vrednic de ele, nici azi și nici altădată,
Căci de cu vreme 'nvățasem părinții-ai cinsti cu iubire.
Mi se părea că 'nțelepți și cu minte ca dânsii nu-i nimeni,
Ori cât de strașnici fuseseră-n negura copilăriei.
Câte necazuri trăgeam cu băieții tovarăși sburdalnici,
Cari răsplăteau bunătatea, ce-aveam, cu răutate vicleană,
Iar eu lăsam palmi și pumni și trântelele nerăsbunate.
Însă de tată-meu joc de-și băteau, când dumineca mândru,
Dela biseric' acas' se 'ntorcea, purtând fesul cu panglici
Roșii, — de cumva râdeau, — de halatul cu flori pestrițate,
— Haina cea arătătoare, pe care am dat-o de cinste, —
Pumnii-mi grozav se 'ncleștau și asupra-le dând cu năvala
Pe nimerite-i loveam, dam orbește de-artag și mânîe.
Strașnic țipând, ei abia mai scăpau plini de sânge la gură
De furioasele mele bătăi, că-i călcam în picioare. —
Astfel creștui, însă totuș prea mult dela tata 'ndurat-am,
Căci pentru alții tot eu luam ocară și cearta,
Când se 'ntorcea dela sfatul cetății, trăgeam eu năcazul
Pentru zizania și cearta, ce-avuse cu membrii tovarăși.
Chiar Dumnia-Ta foarte des îmi luai partea, cu compătimire,
Când sufeream pe nedrept, tot cu gândul c'aveam datoria,
Să îmi cinstesc pe părinți, cari mereu se trudesă să sporească
Starea copiilor, înșiși de multe lipsindu-se-n jertfe.
Dar fericierea constă-oare numa-n cruțarea averii?
Tragem folos cam târziu, adunând ban la ban cu nesățiu
Iar tot mărintd fără preget moșia, cu brazdă la brazdă,
Îmbătrânește și tata, bătrâni lângă el sânt feciorii,

De bucurie lipsiți, își trec zilele toate cu grije!
Uite privește 'ncolo cum s'așterne întinsa câmpie,
Ce minunat de frumoase sânt îmbelșugatele roade.
Via se lasă de vale, pe urmă grădina și curtea.
Dar când mă uit mai departe-n spr: sură și grajduri și casă
Sub învălișul mansardei, fereastra cea mică din față
Îmi amintește chilia, în care pândeam să răsară
Luna, cu ea petrecând până-n zorile zilei de veghe;
Căci de ajuns mi-eră somnul tihnit timp de câteva ceasuri.
Of! ce pustii mi se par' mie toate, grădina și curtea,
Casa și toată moșia întinsă dealungul colinei;
Toate-s pustii, că-i pustie chilia, căci nu am soție“.

Mama cea bună cu luare aminte-i răspunse acum:
„Fiule nu dorești tu mai fierbinte ca tata și mama,
Să vie-n chilia-ți pustie-n curând o mireasă iubită,
Noaptea să-ți pară ca și-o jumătate vieată frumoasă,
Iar peste zi, toată munca să-ți fie ușoară și dragă.
Noi te 'ndemnarăm destul, stăruind să-ți găsești o femeie,
Însă acum înțeleg deslușirea zicalei: că ceasul
Până când nu se ivește, zadarnică-i orice căutare. —
Îndeosebi te împiedecă frica, să nu faci greșală.
Drept să-ți spun fiule, cred că alegerea ta e făcută,
Inima ta ți-e rănită, căci simte mai multă durere,
Spune-mi dar fără sfială, căci sufletul meu a ghicit-o!
Fata de azi călătoare, este aleasă de tine?“

„Cum ai ghicit mamă dragă!“ fiul mai vesel răspunse.
„Ea este da, și de nu-mi voiți aduce chiar astăzi acasă
Astă mireasă, pierdută și dusă e pentru vecie,
În vâlmășelile luptei mereu izgonită pe drumuri.
Mamă, zadarnic atunci fi-va sporul moșiei în ochi-mi,
Fi-va zadarnică roada și pe viitor pentru mine

Casa părinților mei și grădina și curtea urî-voiu.

Vai ce zadarnică-ar fi mângăierea și dragostea mamei,
Pentru că simt, că cuprins de iubirea fecioarei, de altă
Dragoste rupt sunt; deci nu numai fata își lasă părinții,
Ca să-și urmeze bărbatul ales, de-asemenea fiul
Nu vrea să știe de tată și mamă, când vede, că pleacă
Cea mai iubită ființă singură-n largul de lume.

Deci dați-mi voie să-mi caut desperata mea soarte în luptă.
Tata rostit-a cuvântul cel hotărîtor adineaori,
Împiedecându-mă însă de-a-aduce acasă unica
Fată, care mi-e dragă; de casele lui n'am nevoie."

Mama cuminte-i răspunse îndată la vorbele sale:
„Sânteți bărbați și vă stați împotriva ca stane de piatră.
Plini de mândrie și reci stați departe și unul și altul,
Fără a face vr'un pas de 'mpăcare c'o vorbă mai bună.

Fiiule iată, îți spui, eu am toată nădejdea că însuș
Tata-și va da invoirea, de-i fata de treabă și bună,
Fie săracă; cu toate că s'a lăpădat de sărace.

Știi tu că omu-n năcaz, răutăcios, spune multe, dar unde
Le împlinește pe toate; să vezi deci că-și dă invoirea.

Însă așteaptă și el un cuvânt dela tine, cu dreptul
Pentru că tată îți este! Îl știm noi, că 'ndat după masă
Întărâtat când vorbește-și susține părerea cu forța.

Dar trecătoare-i mânia, căci vinu-i ațâță puterea
Neînfrânatei voinți, oprindu-l s'asculte și sfatul
Altora, numai pe sine se crede și vrea să s'asculte.

Dar când s'apropie seara și se domolește discuta
Indelungată, cu prietinii săi, de-odat se 'mblânzește!
Crede-mă, eu-l cunosc, când mai luminat e la minte
Simte părere de rău, că altuia-i făcû nedreptate. —

Vino acum să 'ncercăm, până lucrul e proaspăt, mai lesne

Facem ispravă; mai bine-i, că prietinii lui sânt de față,
Poate ne stă 'ntr'ajutor și cinstitul părinte cu 'ndemnu-i."

Astfel vorbind, se sculă de pe banca de piatră, pripită
Luă și pe fiul cu zor, iară el îi urma cu-ascultare,
Și coborînd amândoi în tăcere, umblau duși pe gânduri.

Henri
MA

POLIHYMNIA. *(melodios)*

Omenirea.

Cei trei ședeau împreună și-acum, precum îi lăsase,
Preotul cu farmacistul și-alături cu ei și birtașul,
Și discutau ne 'nterupt ca 'nainte aceeaș poveste,
Unul și altul, cum capu-i tăia își făcea deslușirea.
Harnicul preot vorbi mai pe urmă cu demne cuvinte:
„Drept să aveți! Știu și eu cumcă omul mereu nizuește
Tot la mai bine s'ajungă, având și păcatul mării,
Nesocotit tot ar vrea să 'nnoască și cumpātu-și pierde.
Exagerarea nu este bună, căci dela natură
Noi mai avem încă darul și dragostea pentru păstrarea
Vechilor lucruri, cu cari ne-am deprins, pomenindu-ne astfel.
Astfel mai bun e un traiu natural și cu cumpăt în toate.
Prea multe poște au oamenii și prea puține le trebui,
Căci prea puține sânt zilele, ce-au muritorii pe lume!
Eu nu defaim pe acela, ce stăruitor și strădalnic
Umblă prin lume 'ndrăzneț și cutreeră marea și țara
Harnic prin muncă, dorind să adune câștigul și sporul
Pentru familia sa, grămădind fără preget averea.
Dar prețuesc și pe-acel cetățean liniștit, care straje
Stă pe moșia părinților săi, îngrijind'o cu pază.
Pacinic lucrează pământul după cerințele vremii,
Țarina lui nu se schimbă, ci vară de vară-i aceeaș,
Nici nu-i răsare doar pomul, deodată cu crângile 'ntinse
Până la cer înălțat, îmbrăcându-se-n floare frumoasă;

Munca lui neîntreruptă pretinde o mare răbdare,
Fără să-și tulbure capul, cu suflet și minte senină. —
Soiul semințelor ce le cultivă, nu-s variate
Și prea puțină alegere este-n prăsirea de vite.
Gându-i se 'ndreaptă să aibă ce neapărat trebuiește! —
Cel ce posedă asemenea fire, ferice e-n lume,
El ne hrănește pe toți! Fericit e orașul acela,
Unde bărbatul pe lângă pământ are și-o meserie.
El nu-și dă samă de frica, ce-o duce cu munca plugarului,
Nici nu e domn de oraș, care fără mijloace voește,
Ne 'ndestulit cu al său și 'ndemnăt de femei îngânfate,
Să imiteze pe cei ce sânt mari și cu dare de mână.
Binecuvântă deci simpla vieată, ce fiul o duce
Și pe femeia ce fi-va pe samă-i și lui de potrivă.“

Astfel vorbi. Dar pe ușe-acum iată întră și bătrâna,
Fiul de mână ținându-l aproape de tată îl duse:
„Tată ții minte, — ea-i zise — de câte ori stând de poveste
Noi pomeneam cu sfințenie de ziua frumoasă, când Hermann
Își va găsi o mireasă, s'avem bucurie deplină.
Ba, câte-odată puneam gândul nostru pe una și altă
Dintre fete, — așa ca părinții — și iată că vremea
S'a împlinit. Cel de sus arătat-ia-n cale mireasa;
Inima lui fû atinsă și repede luă hotărîrea.
Zis-am adese, că bine-ar fi însuș pe placu-i s'aleagă,
Mai adineaori pofteai să-l vezi vesel, vioiu între oameni,
Să îndrăgească vr'o fată! Iată-l venit acum ceasul.
El și-a ales și iubește cu firmă voință de june,
Fata streină, ce-n cale-i vrăjise 'ntâmplarea de astăzi.
Voie să-i dai, căci de nu, el jurat-a flăcău să rămâie.“

Fiul adaoase grabnic: „Pe ea o vreau tată, fi sigur,
Inima mea nu mă 'nșală, aveâ-vei o noră cinstită.“

Însă bătrânul tăcea. Dar părintele 'ndat' luă cuvântul, Şi ridicându-se zise: „Decide momentul acum, Peste vieată şi peste a omului soarte întreagă. Ori câte sfaturi am face, totuş clipita decide. — Cel îndrăzneţ şi cu minte, mai lesne aşă nimereşte. Primejdios e a stă la 'ndoeală cu una cu alta, Căci chibzueala prea multă îţi zăpăceşte gândirea. — Hermann — îl ştiu de copil — avea judecată în pofte, N'am pomenit să pretindă vreodată-n resfăt vreun lucru; Tot ce cerea — îndărătnic — i se cuveneă cu dreptate. Nu te uimi de mirare, că neaşteptat se 'mplineşte Tot, ce-ai dorit. Dar dorinţele voastre deşi împlinite, În realitate sânt altfel ca închipuirea avută. Pentrucă-n taină ascunsă zac toate dorinţele noastre Şi cel de sus ni le dă-n felurite schimbări împlinite! Deci nu respinge copila, ce-n neştiinţă rănit-a Sufletul fiului tău prea iubit şi 'nţelept, de-omenie. Vai ce ferice-i acela ce 'ncheie în dragostea primă Căsătoria, căci nu-i seacă inima-n desamăgire. Da, eu îl văd, soarta lui hotărîtă-i, fiindcă iubirea Adevărată, deodată preface-n bărbat pe un june. Astfel el nu se strămută, iar stavili punându-i mi-e teamă, Ca-i tineretii dulci ani, şi-i va trece în tristă vieată.“

Prevăzător farmacistul ţinea să s'amestece-n vorbă. Grabnic cuvântul luând, ce de mult îi arsese pe buze: „Numai pe calea de mijloc ajungi la 'nţelegere bună, Chiar împăratul August avea ca deviză proverbul: „Mergi cu încetul“, deci eu vă ofer cu plăcere serviciul Dragă vecine, să fiu de-ajutor întru cât m'aş pricepe, Căci tineretul e grabnic şi trebui condus totdeauna. Daţi-mi deci voie să plec, să întreb cine-i fata aceea?”

Voiu cercetă între oamenii lor, car-o știu de pe-acasă.
Jur, că pe min' nu mă 'nșală, îi prinz eu din vorbă."

Fiul acum avântat întrerupse cuvântul zicându-i:
„Dute vecine, zău pleacă și fă cercetare; de-ar merge
Cu Dumnia-ta și părintele nostru, ar fi foarte bine.
Doi oameni vrednici, putea-vom avea mărturii de credință. —
Tată, nu crede, că este vreo fată fugită, ce-aleargă
Cu secături și cu fleacuri de ici până colo în lume,
Vântură-țară s'atragă pe tineri în cursele sale.
Nu, — este soartea cumplită — e devastarea și-urgia,
Ce nimicește în cale-i chiar și clădirile-uriae
Din temelie, — sărmana copilă ajuns-a pribeagă!
Oameni de frunte, din neamuri alese pierduți sânt pe drumuri,
Principi în porturi schimbate, și regi au plecat în surghiunuri;
Biata și ea, — pân'acum va fi fost cu ai săi fericită
Și-i nevoită pustie să umble, uitându-și năcazul
Propriu, ea se trudește s'aline la alți suferința. —
Mare e jalea și lipsa, ce a cutropit tot pământul.
Nenorocirea aceasta de ce n'ar da naștere însă
Unei atari fericiri; mireasă să am și soție,
Să devenim fericiți prin războiu, ca voi când cu focul!"

Cu hotărîre și tata spre graiu acum gura-și deschise:
„Fiule, ce e cu tine, căci deslegată ți-e limba,
Care de ani încheștată abia-ți mai mișca ție-n gură?
Astăzi pățesc dară și eu, ce și-alții pățiră-n familie,
Adecă mama în glas să-i dea fiului, cu slăbicieune
La infocata-i dorință; să-l părtinească vecinii,
Pentru ca tata — bărbatul — să fie învins în părere. —
Astfel eu nu vă voi stă în potrivă; ar fi și zadarnic!
Lacrămi și 'ncăpăținare eu văd de pe-acum că întâmpin.

Deci să vă duceți cu mila cerească, aflați și aduceți
Fata acasă; iar dacă-i pierdută să 'ncerce s'o uite."

Astfel vorbi. Dar fiul strigă inimos către tată:
„Până deseară avea-vei pe flica, ce-i foarte de treabă
Tocmai precum și-o dorește bărbatul onest și cu minte. —
Fi-va și ea fericită sărmana, — așa am nădejde, —
Pururea mulțămitoare fiind, căci prin mine-avû parte
Iarăș părinți de-omenie să afle cum vrear-ar să aibă
Mulți din copii. Dar să nu trăgănesc, îndat' înham cail
Și voiu conduce pe-amicii, pe urma iubitei fetețe,
Iar apoi singuri îi las, ca să judece cu 'nțelepciune.
Eu — iată jur — mă supui pe deplin la a lor hotărîre,
Și pân' atunci vă promit, nici nu caut să 'ntâlnesc pe iubita."
Apoi ieși, iară ceilalți rămaseră una și altă
Să sfătuească, pasu 'nsemnat, chibzuindu-l în grabă.

Hermann se duse de-adreptul în grajd, și găsi armăsarii
Ageri cu foc înghițându-și în pripă cu poftă ovăsul
Cel mai ales, și otava cosită-n livadia frumoasă.
Repede puse la boturi zăbalele lor lucioase,
Prin cataram-e-n argint ferecate apoi trase frâul,
Hățuri mai lungi și mai late 'ncheiă și le prinse la locuri.
Cail în curte îi scoase, voind să-i înhame, căci sluga
Ascultătoare trăsese trăsura de-oîște-afară,
Iară de cruci mai legară sforițe frumos răsucite,
Ca să împiedece cail puternici în fuga sglobie.
Hermann cu biciu în mână pe capră, mână pe sub poartă.
Prietinii-acum s'așezară, pe canapeaua trăsurii
Și duruind ei treceau pardoseala din stradă, în grabă
Se depărtară de-orășul cu turnuri și ziduri curate.
Hermann mână înainte cu zor pe șoseaua știută,
Nici o clipită domol nelăsându-i, la deal și la vale;

Dar când zări dinspre sat al bisericii turn, și-apoi case
Apropiate, ascunse-n grădini, ca în cuib de verdeață,
Sama și-o luă, și 'ncepû călușeii de frâu să-i oprească.

La adăpostul sumeților tei, cari stau de prin veacuri
Rădăcinați în pământ; pe sub umbra măreață o luncă
Verde în gii așternută, făcea sătulețului preajmă.
Toți orășenii, țărani de pe-aproape veneau spre plăcere,
Iară sub arbori pe câteva scări coborai la fântână,
Unde izvorul eră ziduit și 'mprejur se făcuse
Bancă de piatră în roată; apa curgea abundentă
Intr'un basin cu încunjur de zid, și se lua cu 'nlesnire. —

Hermann acum hotări să oprească, la umbra aceasta
S'adăpostească trăsura cu caii. Astfel el zise:
„Dragii mei prieteni de-acuma plecați și-mi aduceți de veste,
Dacă e vrednică fata, de mâna celui ce-o cere.
Eu sânt convins, și nu mi-este teamă de veștile voastre,
Singur, de capu-mi de-aș fi, zău de-a dreptul la dânsa m'aș
Fără mult sfat, aș lăsa pe iubită să-mi facă destinul. [duce,
Lesne putea-veți pe ea s'o deosebiți dintre alte,
Greu s'ar putea măsură încă vr'una cu dânsa-n purtare.
Semnul întâiu este îmbrăcămintea, frumoasă, curată,
Cârpa cea roșie pe sânul ei cel rotunzit se așază,
Negrul pieptar este strâns încheiat, potrivit stând pe trupu-i,
Iară cămașa cea albă, s'adună în crețe mărunte
Prea dragălaș, cuprinzându-i bărbia ei cea rotunjoară.
Veselă și nesfiită ridică căpșorul cu-ovalul
Gingaș; iar pletele dese pe cap răsucite sânt prinse
Pe niște spilcuri de-argint. Și din brâu cade fusta albastră
Numai în falduri, bătându-se-n umblet de glezna subțire.
Am cătră voi o rugare, pe care o cer cu 'nsistentă:
Nu stați de vorbă cu fata, nici gândul să nu vi-l ghicească,

Dar întrebați despre dânsa, și-apoi veți vedea ce s'aude.
Iară aflând îndestul, pentru liniștea tatei și mamei,
Iarăș incoaci să veniți și cu toții atunci chibzui-vom.
Eu pe tot drumul încoace așa mi-am făcut socoteala."

Astfel vorbi. Dup'aceea amicii porniră spre satul,
Care gemea de mulțimea de lume, ce s'adăpostise
Mai prin grădini și prin case și curți, ba prin șuri și pe uliți.
Șiruri de care stăteau, iar bărbații 'ngrijeau de caii
Ce nechezau, și femeile rufe 'ntindeau peste garduri,
Iar copilașii-n părău se jucau cu picioarele-n apă.
Printre căruțe încet furișați cele două iscoade
Se 'ndesuiau printre oameni și vite, umblau când în dreapta
Când dau la stânga, căutând, să descopere chipul fecioarei
Celei alese; ca ea însă nu se ivise nici una.
Invălmășala fû mare, când între căruțe se luară
Unii la ceartă, bărbații vrăjmăși, cu țipet și blestem
S'amestecau și femei. Deodat' un bătrân cu pașii
Demni, înspre cei gălceviți se îndreptă oprinduse-n ceată.
Sfada 'ncetă într'o clipă la părinteasca povață.
„Oare năcazul să nu fi 'mblânzit încă firile voastre?
— Zise bătrânul — „ca să trăim cu n'țelegere bună,
Fără să punem în cumpănă ori care vorbă și faptă?
„N'are habar cel ce e fericit, pizmuește; năcazul
Oare 'ncă nu v'a 'nvățat să trăiți fără ceartă ca frații?
Ingăduiți-vă traiul măcar în țară streină,
Faceți dreptate, ca și-altora milă de voi să le fie!"

Iară la vorba bătrânului se liniștiră cu toții,
Blânzi și supuși rânduiri în pace căruțele iarăș.
Preotul cum auzi că rostise bătrânul cuvântul,
S'apropiă de streinul primar, admirându-i povața
Cea cumpătată, zicându-i pătruns următoarele vorbe:

„Moșule, cu adevăr, că în vremuri, ce sânt fericite,
Traiul poporului este ușor, că pământu-l hrănește;
Vară de vară-i răvarsă roadele sale-n risipă.
Toate merg strună atunci și se crede 'nțelept fiecare,
Crede că-i peste măsură de bun, și cu greu se respectă
Cel ce e mai deștept și cu drept înțelept si capabil.
Însă tot rostul vieței își pierde când dă de năpaste,
Când se sfărâmă clădiri, când câmpia, grădini sânt călcate
Și-și năpustește lăcașul iubit, și bărbat și femeie,
Zile și nopți rătăcind, tot cu inima-n piept înghețată.
Vezi numa-atunci prețuesc și găsesc pe 'nțeleptul dintr'înșii,
Sfatul și vorba-i s'ascultă și nu e rostită zadarnic.
Spune-mi moșnege, ești judele sfătuitor ăstor oameni
Nenorociți, pe cari într'o clipă așa-i dumerisei?
Pare-că-mi stă înainte prorocul de odinioară,
Care pe zisa scripturei condus-a popoare-n pustie.
Moise sau Iosua cred că a avea vorbește cu mine.“

Cu căutătură severă răspunse la astea primarul:
„Cu înlesnire s'aseamănă timpul de față, cu timpuri
Întâmplătoare de rari, de cari povestește scriptura,
Căci cei ce zile ca azi și ca ieri petrecut-au, pot zice
Cumcă-au trăit ani întregi cu pățaniile lor petrecute.
Samă puțin când îmi dau, mi se pare că zace pe capu-mi
Secolu 'ntreg, însă totuș puterile nu-mi sânt sleite. —
Da, noi cu drept putem zice, că sântem ca cei din vechime,
Cărora-n ceas de primejdie-n munte-arătat-u-s'a Domnul
Limbă de foc slobozind, — căci și noi l-am zărit printre flacări.“

Preotul vrând ca să afle mai multe de soartea vrăjmașe,
Se depărtă de tovarăș, lungind încă vorba cu omul.

Dar farmacistul şiret pe furiş îi şopti la ureche:
„Vezi stai cu el şi-adu vorba-n vr'un fel despre fată,
Eu pân'atunci mă mai duc să pândesc n'oiu vedea-o,
Şi-apoi mă 'ntorc.“ Iară preotul semn de 'nvoire făcându-i,
El ca iscoada porni printre şuri, prin grădini şi tufişuri.

CLIO. *musa istoriei*

Pasul vremii.

Când întrebă pe fruntașul strein prea cinstitul părinte
De suferințele lor și de când pribegiau de pe-acasă,
Judele-i spuse cu tâlc: „Sânt lungi suferințele noastre,
Ani sânt la mijloc, de când noi mereu înghițit-am amarul,
Groaznic fiind înșelați în speranțele noastre avute, —
Care din noi ar putea doar' să nege, că-n piept nu-i svâcnise
Inima repede, valuri de sânge bătându-i prin vine,
Când răsăriseră zorile nouă-n lumina măreață.
Se povestia că să aibă toți oamenii drept de-o potrivă,
De libertatea sublimă și de înfrățirea egală.
Fieștecare dorea și-așteptă desrobirea promisă. —
Dar legătura 'ncheiată 'ntre unele state fû ruptă,
Căci acest scut, eră cuib trândăviei, iubirei de sine.
Toate popoarele-n zilele-acelea-ațintiră privirea
Spre capitala măreață a lumii — cu mare nădejde —
Marele-orăș, ce e vrednic cu drept ca să poarte ăst nume.
Nu se iviră într'insul bărbații de frunte, cari falnic
Au buciumat mai întâiu, acea veste măreață la lume?
Nu se simțea, ori și cine la duh luminat și-n gândire?
Noi ca vecini furăm primii atinși de văpaia 'nfocată,
Însă erupse războiul și trupe 'narmate franceze
Ne cutropiră. Noi le primirăm cu bine ca prietini,
Și prietinie ne dară în schimb, căci pătruși de idea
Înălțătoare, cu toții sădeam noi vlăstari libertății.

Tuturor se promitea judecată și drepturi egale. —
Ce bucurie eră pe cei tineri, ba și cei în vârstă
Sus ridicară stindardele-n zorile zilei dorite.
Astfel Francezii îndat' cuceriră prin vioiciune
Firea bărbaților noștri, căci superiori sânt în spirit;
Și pe femei le-atrăgeau cu farmecul lor fără seamăn.
Deci suportarăm ușor și nesățioasele lupte
Ademeniți de năluca speranțelor intrezărite,
Spre cel viitor fericit, ațintirăm privirile noastre.

~~E oare timp mai plăcut ca acela, când mirele vesel
Imbrățișat cu mireasa, ziua dorită așteaptă?
Și mai frumos ne păruse 'nsă timpul, când toți cu credință
Realizarea sublimei tendințe-omenești așteptarăm.
Entuziasmul cuprinse pe tineri, pe oamenii-n vârstă
Chiar pe moșnegi, par' că tuturor limba li-eră deslegată. —
Ceru 'nsă grabnic cu nori se 'nvăli; generația coruptă
Nefiind demnă de fapte mărețe, se luase la vrajbă
Și cei streini se făcuse stăpâni, subjugând pe-aliații
Lor înfrățiți, pe 'ntrecute-n popor jefuiau fără milă. —
Cei mai de frunte prădau și cu grosul furau cari de care,
Iar cei mai mici ce puteau apucau și furau chiar nimicuri.
Singura grije li-eră ca să aibă să fure și mâne. —
Mare nevoie ne-ajunse și jugul eră tot mai aprig,
Nu eră nimeni, cui milă să-i fie, căci ei erau domnii,
Astfel chiar firile blânde, jignite-izbucniră-n mânie,
Căci se treziră cu desamăgire amară-n speranțe.~~

Insă, norocul se 'ntoarse deodată pe partea germană,
Francii în strașnice marșuri la fugă 'napoi o porniră,
Vai numa-atunci cunoscurăm războiu-n cumplita sa soarte.
Căci generos și cu milă s'arată acela ce 'nvinge
Și pe potrivnicu-l cruță, de-o samă cu el îl privește,

Dacă-l slujește mereu și îi stă la 'ndemână cu-averea;
Cel fugărit însă legi nu cunoaște, de moarte el fuge
Și jefuește în grabă ce-n cale găsește, n'alege.
Infierbântată e mintea și desnădejdea-l cuprinde,
Inimă n'are, nu-i conștiu de-a sa păcătoasă pornire,
Lui nu e sfânt nici un lucru, trebui să-l aibă îndată.
Patima îl îboldește, — căci batjocorește femeia — și-n groază
Dragostea lui se preface, el moartea și-o vede cu ochii,
Însă și-n clipa din urmă e crâncen și lacom de sânge. —
Inversunați de mânie ai noștrii atunci se treziră,
Tot ce-i pierdut să răsbune, să apere cele rămase,
Armele toți le luară și-n pripă-alungară dușmanul,
Care fugea cu privirea 'nholbată și galbin de spaimă.
Clopote neîncetat răsunau, erau semne de-alarmă.
Ura lor neîmpăcată 'nvingea și-a primejdii groază,
Iar a-le câmpului pacinice-unelte erau prefăcute
Repede-n arme; de sânge pică și săcurea și furca,
Sălbătăcia infamă domniă cu orbirea cea lașă.
N'aș mai dori ca să văz înc'odată pe om în asemenea
Mârșavă stare, că 'ntrece-n cruzime-animalul sălbatic.
De libertate să nu mai viseze dar omul, că nu poate
Singur să se stăpânească, îndată ce scapă de stavile
Iese pe față tot răul, ce-l înfrânase de frică."

"Stai frate dragă," îi zise preotul cu luare-aminte —
"Eu nu mă mir, că pe oameni îi judeci cu-atâta asprime,
Căci ai văzut rea peire din firile lor învrăjbite;
Însă făcând reprivire spre zilele cele de jale,
Samă ți-ai dà, că văzut-ai și fapte de 'naltă valoare,
Nobile simțuri, ce altminteri zac poate-n inimă-ascunse,
Ies la iveală de groaza primejdii, astfel imboldul
De a sări într'ajutor deaproapelui său ca un inger."

Însă zâmbind zise l'astea bătrânul și vrednicul jude;
„Bine mi-aduseși aminte de-o pildă: Arse o casă,
Unii i-au spus păgubașului, că în cenușe găsește
Aur și-argint risipit și topit de-ale focului flacări;
Nu-i lucru mare ce-i drept, dar puținul ar fi de valoare,
Sapă sârmanul și bucurat e de cele aflate. —
Astfel și eu acum gânduri senine-mi vrăjesc amintindu-mi
Câteva fapte frumoase de-atuncea, cu mare plăcere.
Mărturisesc că văzut-am dușmani împacându-se iarăș
Pentru scăparea cetății; văzut-am iubirea de prieteni,
Cea de părinți și de fii săvârșind memorabile fapte.
Junele se prefăcea în bărbat fără veste; moșneagul
Re 'ntinerea și copilul deodată eră june în fire.
Ba chiar și sexul cel slab, — cum e obiceiul să-i zicem —
Fost-a viteaz și puternic, cu multă prezență de spirit.
Astfel din multe 'ntâmplări pomeni-voiu fapta cea nobilă
A îndrăzneței și marinimoasei fecioare, ce-acasă
Fuse lăsată spre paza mai multor fete 'nruite,
Pentru că-n oaste porniseră june și bărbații cu toții.
Fără de veste vreo câțiva mișei în ogradă intrară
Și jefuind se 'mbulzeau să pătrundă-n chilie la fete,
Căci ei zăriseră fata cea gingașă 'naltă și sveltă
Cu drăgălașele-i soațe; niște copii chiar nevârșnici.
Poftă grețoasă-i cuprinse și fără de simț năvăliră
Droaie asupra speriatelor fete, dar amenințând-o
Pe cea mai mare, ea smulse la unul o sabie din teacă;
Prin lovitură dibace pe jos doborându-l în sânge,
Cu bărbătească-apărare, voinica scăpă pe fete.
Patru din hoți mai lovî, dar scăpară cu fuga de moarte,
Poarta la curte 'nchizând'o, rămase 'narmată de straje.“

Preotul cum auzi despre lauda fetei acestea,
Prinse puțină nădejde, gândind la iubitul său prieten.

Și stă cu gândul să 'ntrebe, că ce se 'ntâmplase cu dânsa,
Dacă și ea pribegiă întristată pe drumuri, cu ceilalți.

Dar farmacistul veniă înspre dânsii cu pasul său grabnic,
Trase pe preot de-o parte și 'ncet îi șopti la ureche:
„Stii că acum am găsit pe fecioara, precum mi-a descris-o,
Dintre o sută-am ales-o. Deci vino convinge-te însuți!
Cheamă cu noi pe bătrânul, ca să cercetăm mai de-aproape.”
Însă primarul plecase, chemat fiind grabnic de oameni
Să-i sfătuească la păsurile și grelele lor suferințe.

Astfel se duse și preotul repede cu farmacistul,
Care ajuns la stobor stă ochind printre lați și îi zise:
„Uite-oi vezi asta e fata! Iată că 'nfașe copilul,
Stamba cea veche-o cunosc, iată fața de perină-albastră,
Care le duse chiar Hermann în legătura de-acasă.
Semne mai bune nu-mi trebui; e-n toate precum mi-a descris-o,
Căci rotunjourul ei sân se ridică sub cârpa cea roșie,
Strâns încheiat este negrul pieptar, potrivit stând pe trupu-i,
Iară cămașa cea albă s'adună în crețe mărunte,
Prea drăgălaș cuprinzându-i bărbia ei cea durdulie.
Veselă și nesfiită-și ridică căpșorul cu-ovalul
Gingaș; iar pletele-i dese pe spilcuri de-argint sânt sucite,
Chiar așezată pe scaun poți ghici înălțimea superbă.
Fusta albastră se lasă din brâu-i în falduri bogate
Și i se bate de gleznă îngust-subțiată, când umblă. —
Fără 'ndoeală e ea. Deci să mergem să luăm amănunturi
De calitățile ei, dacă-i casnică și virtuoasă?”

Preotul zise privind îndelung la fecioara-așezată:
„Nu e mirare, că a fermecat acest june, putear-ar
Fi după placul ori cărui bărbat cu ori care cerințe,
E fericit cel ce e de natură 'nzestrat, cu frumoasă

Infățișare, ori unde printr'insa câștigă iubirea,
Nu e strein, toți cu drag vin în juru-i și nu s'ar mai duce,
Dacă pe lângă frumsețe și firea-i plăcută și blândă.
Iată sânt sigur, că tânărul nostru aflat-a o fată,
Care de-acu înainte-i va 'nveseli iar viața
Și de-ajutor îi va fi cu nestrămutată credință,
Căci la asemeni făptură perfectă și sufletul este
Nobil; iar tineri ca dâșii ajung bătrânețe frumoase!“

Dar farmacistul cu luare aminte acum îi răspunse:
„Lesne te 'nșală-aparența; nu mă încrez eu vederii,
Căci prea adese avut-am prilej să constat iar proverbul:
„Nu te încrede în noul tău prieten, pân' nu veți mânca
Maja de sare 'mpreună; căci timpul dă numai dovadă
Ce fel de om e și dacă e trainică-a lui prietenie.“ —
Astfel eu sânt de părere, să mai cercetăm pe la oameni,
Cari mai de mult o cunosc, să ne spună ce știu despre fată.“

„Precauțiunea e bună, — îi zise preotul urmându-l, —
Căci nu pețim pentru noi, și e greu să pețești pentru altul.“
Ambii porniră acum să 'ntâlnească pe judele vrednic,
Care venia dinspre sat, ocupat, cum fusese de-afaceri.
Preotul cel înțelept, pe departe, cercându-l îi zise:
„Cine e fata aceea, ce șade-n grădina de colo,
Adăpostită la umbra de măr, și tot coase din câte, [tăzi?
Haine din stamba cea veche, ce-n dar o primise chiar as-
Mult ne-a plăcut nouă fata și harnică trebui să fie,
Spune-ne ce știi de dânsa, întreb cu intenție bună.“

Judele-aproape se dă la uluci, ca să vadă și zise:
„Fata o știți chiar din spusele mele, căci ea fuse-aceea
Bravă fecioară, ce săvârșise o nobilă faptă
Mâna pe sabie punând-o, să apere pe-ai săi dela moarte.

Dânsa fusese. Precum o vedeți e voinică din fire,
Însă pe cât de voinică-i, pe-atât e de bună; păzit-a
Până la moarte pe unchiul bătrân istovit, de durerea
Năpăstuirii orașului său și averilor sale. —
Cu resemnare purtat-a și cruda ei soarte, de-aș pierde
Mirele ei, tânăr nobil și însuflețit de idea,
De-a câștiga libertatea sublimă, plecase în rândul
Celor dintâiu luptători la Paris, unde moartea-l ajunsese.
Căci și-acolo ca și-aici stăpâniă despotismul și ura.“ —
Astfel le spuse bătrânul. Ei mulțămindu-i plecară,
Însă părintele scoase din pungă un galbin — (măruntul,
Il împărțise cu câteva ceasuri 'nainte la gloata
Celor pribegi, ce trecură-n mizeria, cea fără de seamăn),
Dându-l bătrânului zise: „Te rog împărțește finicul
Între lipsiți, Dumnezeu înmulțească-vă mila și darul!“
El nu prea vrea să-l primească zicând: „Mai avem câțiva
Îmbrăcăminte și chiar diferite obiecte scăpate, [taleri,
Sper că ajungem cu ei până-acasă, — ba chiar mai rămâne.“ —

Preotul însă i-l puse cu sila în mână, zicându-i:
„Nimeni să nu întârzie în vremuri ca astea, cu darul;
Nimeni să nu cumpănească deci darul, cu drag să-l pri-
Pentru că nimeni nu știe, cât timp e stăpân pe avere-i, [mească;
Nici nu e sigur nici unul, cât timp în streini pribegi-va,
Fără să poată trăi pe moșie-n hotarele proprii.“

„Bre! ce-ar mai fi! zise-acum farmacistul cel sprinten la vorbă,
Dacă mi-ar fi punga plină acum, — și la mic și la mare
Aș împărți-o, căci bine le-ar prinde la mulți dintre dânșii.
Nemiluți, însă tot nu vă las, iată buna-mi voință
O dovedesc, deși nu pot face, precât mi-ar fi vrerea.“

Astfel vorbind, el își scoase din brâu pungulița brodată,
— De obicei își păstră el tutunul, — și deschizând-o

Incetișor, deșertă cât avea, cam vreo două lulele,
Adăogând și cuvintele: „Mic cum vedeți mi-este darul!“
Însă primaru-i răspunse: „Drumețul mai rar nemerește
Soiu de tutun ca acesta;“ — iar lui îi tihnise răspunsul.

Preotul semn îi făcû ca să plece, fiindu-i de grabă,
Și ziua bună luându-și de jude, soțul său zise:
„Grabnic să mergem, să ducem feciorului vestea cea bună.“

Repede-umblând ei sosiră și-aflară pe Hermann la umbra
Teiului, stând răzimat, iară caii călcau din picioare
Iarba în neastâmpăr, țiindu-i de frâu, el pe gânduri
Incremenit rămăsese, și neobservând cei doi prieteni;
Ei de departe-l strigară, făcându-i mereu niște semne
De veste bună; ba chiar începû-a vorbi farmacistul,
Însă aproape venind iarăș preotu îl întrerupse
Și cu cuvânt plin de dragoste, strânse pe Hermann de mână:
„Tinare brav, să trăești! zise el, — căci curată îți fuse
Inima ta, iară ochiul cunoscător, când aleseși,
Fi-vei ferice cu astă fecioară, ce-i demnă de tine.
Vino dar iute, întoarce trăsura s'ajungem la capul
Satului, ca să o cerem, și-acasă s'aducem mireasa.“

Tânărul însă stătea nemișcat și-ascultă rezultatul
Mângăietor și 'ngeresc din gura soliei trimise,
Greu el oftă și apoi zise: „Venit-am cu caii în fugă,
Dar rușinați și domol s'ar putea să ne 'ntoarcem spre casă,
Căci de când stau așteptând, mă cuprinse 'ndoeala și frica.
Inima mea iubitoare de bănuială-i trudită.
Ce credeți oare, că 'ndat ce-i vom spune, ea 'ndată veni-va,
Să ne urmeze-n hatârul averei, fiind ea săracă?
Și sărăcia e mândră, când e pe nedrept suferită.
Harnică-mi pare fecioara și cumpătată, deci lumea

Este a ei. Credeți voi că asemeni femeie frumoasă
Și-n cuviință crescută, nu a răpit nici un june?
Credeți că-n inima ei, n'a pătruns nici odată iubirea?
Nu vă zoriți dar prea mult într'acolo, să nu ni se 'ntâmpie
Incetisor rușinați să mănăm cătră casă. Mi-e teamă,
Că vreun tânăr stăpân e pe inima fetei, și mâna-i
Cea credincioasă putear-ar fi strânsă-n iubire cu altul.
Vai, cum să stau eu atunci rușinat înainte-î cu ruga-mi.

Spre mângăiere 'nsă preotul se pregătia să vorbească,
Dar prea limbutul tovarăș, îl luă înainte cu vorba:
„Nu încăpeam noi în vremuri trecute-n buclucuri ca astea,
Dacă de pildă părinții-alegeau pentru fiu pe mireasa,
Prietenul lor cel mai bun îl chemau, stătuind împreună
Il trimiteau pețitor la părinții miresei alese.
Votrul plecă dichisindu-se-n cele mai bune vestminte,
La cetățeanul distins, — dup'amiazi într'o zi de Dumineci. —
Și mai întâiu despre una și altă spuind, povestirea
O întorcea cu ochuri, schimbând și sucindu-și cuvântul
Cu istețime-n sfârșit pomeneă și cu laudă fata,
Iară pe cel ce-l trimise ca votru-l vorbeă de mult bine.
Oameni deștepți pricepeau unde bate, și-istețul de votru
Înțelegea gândul lor și știa dacă face ispravă.
Planul când nu reușia, totuș nu-i cădea greu să ia corfa,
Iar dacă votrul uniă o pereche, eră musafirul
Noilor însurăței pe la toate serbările casei.
Doar totdeauna aminte le-eră, că această unire
Se încheiase de mâna dibaciului prietin pe viață.
Astăzi s'a șters obiceiul acesta, precum și-alte multe
Scoase din modă; deci fieștecare doar sie-și votrește,
Dară poftească tot dânsul corfa s'o ducă în cazul,
Când îl respinge; să 'nghită rușinea de față cu fata. —

„Fie acum, cum ar fi!“ zise Hermann deodat' cu voință, El nu fusese atent, n'auzise nimic ce-i spusese. —

„Singur mă duc; voi eu să aflu eu însumi din gura copilei Soartea ce-o am, căci astfel de 'ncredere am eu într'insa, Cum n'a avut om pe lume vr'odată în ori ce femeie.“

„Chiar să o văz pentru ultima oară, doresc mângăierea Dulcei priviri liniștite și limpezi din ochii ei negrii; Scris de mi-ar fi, să n'am parte să strâng pe iubita-mi în brațe, Voi eu să zăresc înc'odată pieptul și umerii dornici De 'mbrățișare, gurița cea dulce, ce c'o sărutare M'ar fericî, zicând *da*, iar cu-n *nu* pentru veci prăpădi-m'ar. — Singur acum mă lăsați și să nu m'așteptați, ci vă 'ntoarceți Grabnic acasă, ca mama și tata să aibă de știre, Cumcă e vrednică fata de fiu, și că nu se 'nșelase. — Singur acum mă lăsați; pe cărarea de peste movilă Pe lângă vie de vale în dreptul cu părul, e drumul Cel mai aproape spre casă. Of! cât aș fi de feric, Dacă 'mpreună cu draga-mi venire-aș acasă, dar singur De-ar trebui să mă 'ntorc, nu mai calc eu cu voie poteca.“

Astfel vorbind el predase părintelui frânele-n mână, Care le luă iscusit, pricepând cum să ție-armăsarii; Repede sus se urcă ocupându-și el locul pe capră.

Însă vecinul preăcut nu prea vrea să se urce zicându-i: „Prietene duhul și sufletul meu bucuros l-aș încrede Sfinției tale, dar trupul și oasele nu prea sânt sigure, Când cuvioasa ta mână conduce lumeștile frâne.“

Însă părintele cu 'nțelepciune zâmbind îi răspunse: „Suie-te numai și fi fără grije, încrede-mi și trupul, Cum te încrezi pentru suflet, că mâna-i dibace și știe

Frâul să-l țină, iar ochiul mi-e ager la cârmuire,
Fost-am deprins să mân caii, decând locuisem în Strassburg,
Căci ca profesor ieșeam cu baronul cel mic la plimbare
Zilnic, și-n sbor scoteam caii prin poarta cetății afară
Până la câmp, și-ajungeam plini de praf în poiana cu teii,
Printre mulțimea de lume, ce-și trece vieța'n plimbare."

Incurajat încâtva se suî și vecinu'n trăsură,
Insă stătea ca pe ghimpi tot cu gândul, că-i gata să sară.
Dornici de grajd armăsarii 'nspumați se duceau cătră casă
Și cu copitele mari răscoleau nori de pulbere-n urmă.
Hermann stătea nemișcat și privea cum se spulberă praful
Și se lăsă risipit; — stătea-n loc făr' să-și poată da samă.

570.841

ERATO. (*presus cratere*)

Dorotea.

Tocmai precum călătorul privește cu drag la apusul
Soarelui, dornic să-l vadă 'nainte de 'ntreaga-asfințire
Și din vedere nu scapă icoana, când razele sale
Printre tufișul cel des se strecoară, și-n lespedea stâncii
Joacă 'ncropite în farmec schimbând în colori strălucite;
Astfel și Hermann vede-n nălucire copila frumoasă,
Blândă în juru-i, părându-i că vine-n cărarea din grâne.
Însă din vis și-amăgire trezit, se întoarse; cu 'ncetul
Drumul spre sat apucând, însă iar îl cuprinse vedenia,
Căci înainte-i din nou apăruse fecioara cea mândră.
Ochii spre ea-i ațintî, dar mirare că nu fû nălucă;
Dânsa eră. Ulciorul cel mare-l ținea într'o mână,
Iară cofița într'alta; cu grabă venind la fântână. —
El îi ieși înainte voios, căci văzând-o prinsese
Inimă, și cu tărie fetei surprinse îi zise:
„Harnică fată, eu iarăș te văd că muncești bărbătește,
Dând de-aproapelui tău ne'ncetat îngrijire duiosă.
Spune-mi de ce numai tu vii așa de departe la apă?
Toți ceilalți oameni beau apă din sat din fântâni sau din gârlă.
Adevărat că izvorul e rece, plăcut la gustare,
Fără 'ndoeală duci apă bolnavei scăpate de tine?
Ea drăgălașe, feciorului dând bună ziua, răspunse:

„Vezi chiar acuma fusei răsplătită de calea făcută,
Pentru că am întâlnit înc'odat' făcătorul de bine,
Căci totdeauna când văz pe ființa, ce-a fost milostivă,
Mă'nveselesc ca de darul primit; de-ai vedea cât de bine
Ne-au folosit cele date, cu drag ai primi mulțămита.
Însă să-ți dau deslușire de ce am venit pân'aicia;
Dela izvor vreau de-a dreptul să duc apă rece curată,
Pentru că oamenii noștri negrijnici, în pripa cea mare
Au turburat toată apa din sat, trecând boii și caii
Prin râulețul, ce-adapă fântânile 'ntregei comune.
Cu curățitul ba și cu spălatul de rufe spurcat-au
Toate fântânile, care serveau de băut pentru oameni.
Astfel e omul, își vede de treburi și nu vrea să știe,
Nepăsător, de urmările rele, ce vin din pripire.“

Astfel vorbind, coborî la fântână pe scara cea lată
Și la izvor ajungând, împreună cu Hermann, pe zidul
Mărginitor s'ășezară. Ea se plecă cu ulciorul
Apă să scoată, iar el se plecă ca să-și umple cofița,
Și oglinziți în izvor, chipul lor aparû-n albastrimea
Cerului; și-unul și altul priveau fericiți și cu zâmbet.
„Nu-mi dai și mie să beau?“ zise veselul june tetei.
Ea îi întinse ulciorul, și-apoi răzimați lângă vase,
Se odihneau ca doi prieteni; pe urmă 'ntrebându-l îi zise:
„Spune-mi acum, cum te afli aici fără cai și trăsură,
Eu te lăsasem departe, de ce te-ai întors până 'ncoace?“
El gânditor se uită în pământ și-apoi ochii spre dânsa
Și-i îndreptă liniștit; ea cu drag îi întoarse privirea.
Mai mângâiat se simți. Despre dragostea sa însă totuș
Nu cuteză să-i vorbească, căci nu scânteiasă în ochii-i
Nici o iubire, doar' mintea lucia, poruncindu-i mai bine
A judecă. Recules însă Hermann vorbi fetei astfel:

„Drept îți voi spune copilă, la întrebări voi răspunde,
Eu pentru tine venit-am încoace, de ce-aș mai ascunde?
Sed împreună cu dragii-mi părinți și trăim o vieată
Bună, le stau de-ajutor la lucrarea moșiei întinse,
Unicul fiu sânt la dâșii și-avem felurite 'ntreprinderi,
Câmpul pe samă-mi l-am luat, iară tata de birt se ocupă.
Mama e sânguitoare 'ngrijind de tot ce-i al casei,
Însă de sigur că știi din pățanie, năcazul cel trage
Ori ce femeie cu slugile necredincioase și rele,
Vecinic fiind nevoită să schimbe; mai rău nemerește. —
Astfel dorința fierbinte a mamei eră să găsească
De ajutor o copilă cu inimă bună, s'o ție
Chiar ca pe propria fiică, — sărmana de mult răposată. —
Azi deci văzându-te îndemânatică lângă căruță,
Sdravănă-n trup, sănătoasă și cu putere în brațe.
Mai auzind și rostirea cuvintelor tale nțelepte,
Repede-acas' m'am întors și părinților, rudelor mele
Te-am lăudat după merit. Venit-am acum să-ți dau veste
De hotărîrea, ce-am luat. Mă 'ngân fără de rost, deci mă iartă.“

„Nu te sfi,“ zise ea, — „spune-mi tot, deslușește mai bine,
Nici întrucât nu mă vatem, din contră-ți sânt mulțamitoare.
Spune-mi de-ă dreptul pe față, căci zău nu mă sperie cuvântul.
Slujnică vrei să mă bagi, nu-i așa? — să 'ngrijesc toată casa
Pe lângă mama și tata, să ții peste tot rânduială,
Iară în schimb așteptați să găsiți o strădalnică fată,
Indemânatică-n toate și fără purtări bădărane.
Scurtă-i propunerea voastră, scurt îmi va fi și răspunsul!
Da, voi primi și voi merge, lăsându-mă-n voile sorții!
Mi-am împlinit datoria, căci am predat pe lăuza
Iarăș familiei sale și sânt bucurați c'am scăpat-o.
Obștea acum întrunită-i, puțini mai lipsesc din tovarăși,

Și peste câteva zile-au nădejde s'ajungă acasă;
Asta e visul drumețului, ce pribegeste cu frică.
Eu nu mă 'nșel înzadar cu-amăgiri; în zilele triste
Cin' să gândească la vremuri mai bune, te-aștepți la mai rele,
Căci legăturile lumii sânt rupte și cin' să le 'ncheie.
Pe viitor ne așteaptă mizerie și mai cumplită,
Deci bucuros aș intra într'o casă cinstită, sub scutul
Vrednicei mame, să-mi pot câștiga măcar zilnica pâine,
Pentru că fata ce umblă pe drumuri la multe-i expusă. —
Da vom plecă împreună, doar numai ulcioarele astea
Le 'napoiez la ai mei, și îi rog să mă binecuvinte;
Vino cu mine să-i vezi, dela ei să mă iai în primire.“

Tânărul se 'nveseli auzind hotărîrea copilei,
Dar încă nu știă ce-i de făcut, să-i spună adevărul?
Totuș gândi, că-i mai bine s'o lase-n credința avută,
Iară acas' ajungând vrea să-și dea dela inimă focul.
Vai, dar zări o verigă de aur la degetul fetei
Și 'ngândurat amuți, ascultând ce-i mai spuse fecioara:

„Vino să mergem de grabă spre sat,“ zise dânsa, „căci fata
Ce zăbovește glumind la fântână de rău e vorbită,
Ori cât ar fi de plăcut la susur să mai stai de poveste.“ —

Și amândoi se sculară să plece, deodată priviră'n
Luciul fântânei și dor înfocat li s'aprinse în inimi.
Ea în tăcere își luase ulcioarele-n mâni, și urcă pe
Scara cea lată, iar Hermann porni tot în pasul iubitei.
El îi ceru un ulcior, vrând povara să i-o ușureze,
Ea nu voi să i-l dea, zicând că mai greu duce unul;
„Și nu voesc ca stăpân ce-mi vei fi, să slujești pe supusa
Ce serios mă privești, ori ți-e milă de vitrega-mi soarte?
Bine e de timpuriu să deprinzi pe femeia la muncă,

Asta-i menirea în lume, prin slujbă ajunge stăpână,
Căci vrednicia-i dă dreptul la locul de frunte în casă.
Sora din vreme slujește pe fratele său, slujește
Și pe părinți; vieața întreagă tot umblă și-aleargă,
Cară, ridică, muncește, mereu se 'ngrijește de ceilalți.
Ce fericită va fi, căci deprinsă-i să tragă năcazul,
Ceasul din noapte-l veghează ușor și-i pare că-i ziua.
Acul îi lunecă-n mâni și nu se sfiește de lucru,
Uită cu totul de sine, mereu pentru alții trăiește.
Pentru că mamă va fi, și-i trebui virtuți ca podoabă,
Căci e bolnavă și pruncu o scoală, cerându-i să sugă.
Ori cât de gingașe-ar fi, intră-n griji și dureri înmulțite.
Voi ca bărbați, — douăzeci la-olaltă, n'ați putea trage
Chinul acesta; nu-i vorbă măcar ar fi bine să-l credeți!"

Tot povestind ajunsese în sat cu tăcutu-i tovarăș
Și prin grădină trecând, aproape de șură s'opriră,
Unde lăsase lăuza în grija fetițelor sale;
— Nevinovații copii, de ea mântuiți când cu hoții. —
Ei împreună intrară; odată cu ei pe-altă parte,
Judele 'ntrase, cu doi copilași, aducându-i de mână,
Spre bucuria bolnavei, căci în vălmășală-i pierduse
Și se jelea după dănșii; abia îi aflase bătrânul. —
Veseli săriră la scumpa lor mamă și o 'mbrățișară.
Necunoscut le eră frățiorul cel mic, drăgălașul;
La Dorotea în brațe apoi alergară, de-a fuga,
Pâne și fructe cerându-i, și apă 'nainte de toate.
Ea le întinse ulciorul. Pe rând toți copiii băură,
Judele luă și bău și lăuza și fiicele sale,
Și le tihni de minune, căci o lăudară din câte,
Bună la gust și-acrișoară eră, și priă sănătății.

Fata pe urmă la ei se uită serios și le zise:
„Dragii mei astăzi v'am dat pentru ultima oară ulciorul

Spre băutură, și improspătat-v'am buzele voastre,
Deci vă gândiți și la mine de-acu înainte, când apă
Dela izvor veți gustă, șezând în răccare la umbră,
Căci v'am slujit, totdeauna cu voie și inimă bună;
Nu din pricina 'nrudirei, ci numai de dragostea voastră. —
Binele ce l-am avut dela voi, niciodat' nu se uită,
Greu mă despart dintre voi, dar credeți-mi astăzi sânt vouă,
Doar spre greutate, vom fi nevoiți ca în grabă, cu toții
Să apucăm încătrău vom putea, pân' acasă s'ajungem. —
Iată acesta-i bărbatul și mult făcătorul de bine,
Care ne-a dat toată hrana cea bună și pruncului scutec.
El a venit să mă cheme în casa lor îmbelșugată,
Ca să-i slujesc pe părinții, ce-s oameni bogați și de frunte.
Eu am primit și mă duc; căci o fată-n tot locul de lucru
Trebui să-și caute, rușine i-ar fi ca să fie domnoasă.
Astfel mă duc cu plăcere, că-mi pare un tânăr de cinste,
Iară părinții de-asemeni vor fi ca și el în purtare.
Dar să rămâi sănătoasă iubită mătușe, de pruncu-ți,
Dea-ți Dumnezeu bucurie, că e sănătos și puternic.
Iar când în brațe-l vei strânge 'mbrăcându-l în scutecul ăsta,
La milostivul bărbat te gândește, ce daru-l făcuse;
Cel care mie de-acum încolo toată grija purta-va.
Și întorcându-se-apoi spre primarul îi zise: Primește
Și Dumniata mulțămită adâncă, mi-ai fost ca un tată."

Apoi căzû în genunchi, sărutând pe lăuza cea bună,
Iară femeia plângând îi șopti cuvântarea de bine.
Judele-n timpul acesta intrase cu Hermann în vorbă:
„Prietene, te socotesc între bunii-economi, după grija,
De a-ți purta căsnicia cu oameni cinstiți și de treabă.
Eu am văzut, cum adesea la cumpărarea de vite
Oile, caii și boii, sânt cercetați cu de-adinsul.
Însă pe omul ce-n cale ne iese, noi pe nemerite,

După noroc îl tocmim, dacă-i harnic, el spor face casei,
Agonisindu-ne multe, iar rău dacă este, dă pradă
Toată averea; târziu ne căim de tocmeala pripită.
Eu pe cât văz, Dumniata te pricepi la ales, căci tocmit-ai
Vrednică fată în casă, ca să-ți ajute părinții.
Poartă-i de grije și te vei convinge, că la căsnicie
Locul surorii îl ține și fică părinților fi-va.“

Rude de-aproape se strânsesă-acum la bolnava, s'o vadă,
Veste-aducându-i, că o locuință mai bună-i găsiră,
Și auzind hotărîrea, ce luase copila, pe Hermann
Blagoslovindu-l, la el se uitau cu gândiri felurite,
Ba câte unii șopteau la urechi pe furiș, de norocul
Ce l-ar avea Dorotea, de-ar fi ca s'o ia de nevastă. —
Hermann lua fata de mână și zise pe urmă cu grije:
„Bine ar fi să plecăm, că 'nserează și-orașu-i departe!“
Dar Dorotea mereu povestea, sărutându-și tot neamul.
Hermann o trase de-o parte, și ea își tot luă ziua bună,
Însă copiii cu droaia săriră pe ea 'mbrățișând-o,
Și într'un țipet de fustele mamei lor dragi s'apucară.
Una și altă din babe-i certa cu cuvinte mai aspre:
„Nu tăceți încă! copii fiți de treabă, să duce-n cetate,
Să vă aducă din turta cea dulce, pe care băiatul
A poruncit-o în cofetărie, când barza-l aduse;
Vine îndată, se 'ntoarce cu salbă frumos aurită.“ —
Astfel abiă o lăsară copiii, și Hermann li-o smulse
Grabnic din brațe. — Departe ei semne făceau cu batista.

MELPOMENE. *(Tragădănie)*

Hermann și Dorotea.

Astfel mergeau împreună, spre asfințitul de soare,
Care mereu s'ascundea între norii cei grei de furtună,
Și numai ici și colo, spărgând vâlul răzbiă în lucirea-i
Învăpăiată; câmpia în foc de-asfințit învălind-o.
Hermann îi zise: „Mi-e teamă să nu vie vremea cea tare,
Ploaie cu piatră s'aducă, că prea e frumos secerișul.“
Și amândoi bucurați se uitau la înaltele grâne
Clătinătoare, cari ajungeau pân' l'a lor înălțime.

Fata grăbi să răspundă cu drag călăuzei cei bune:
„Dragul meu prieten, purtatu-mi-ai grije de-o soarte mai bună,
Casă și masă-mi oferi, pe când alții pustii sânt pe drumuri.
Însă-aș dori înainte de toate să-mi dai vr'o 'ndrumare,
Despre părinții, pe carii sluji-voiu cu inima toată?
Pentrucă e mai ușor să faci voia cuiva, dacă firea
Sa o cunoști, nimerind astfel modul purtării mai lesne,
Față de lucrul ce-l ține el sfânt și de mare valoare.
Deci să mă 'nveți cum să umblu în voile mamei și tatei.“

Însă flăcăul cu minte și bun îi răspunse la astea:
„Vai ce dreptate îți dau drăgălașe și bună copilă,
Că mă întrebi despre firea părinților mei cu 'nadinsul,

Căci eu zadarnic silința mi-am dat pân' acum, voia tatei
S'o împlinesc, îngrijind de moșie precum se cuvine,
Câmpul și via, din zori până-n seară lucrând fără preget.
Mama eră mulțămită, căci ea mă știa 'nțelege,
Astfel încât, ei părea-vei, ca cea mai perfectă ființă,
Dacă la casă vei trage cu inimă, ca la-a voastră.
Tata-i ciudat, căci îi place mai mult să păstreze-aparența,
Dragă copilă să nu crezi că-s nesimțitor, fără suflet,
Dacă-ți descriu cum e tata, cu toate că ești o streină!
Iată îți jur, nu mi-e felul să spui câte verzi și uscate;
Azi mai întâiu — am rostit eu asemenea vorbă din gură,
Față de tine 'nsă simț, că câștig o încredere mare.
Tatei îi place să fie purtarea cu multe fasoane,
Cere să-i dai toată cinstea și semne să-i dai de iubire,
Astfel, c'ar fi mulțămit chiar c'o slugă mai rea, care știe
Să-l lingusească, pe când ar tri poate pe-alta mai bună."

Ea făcând pașii mai repezi, ușoară la umblet, pornise
Mai 'nainte-n poteca 'nnoptată și zise voioasă:
„Uite-am nădejde, pe plac să le fiu l'amândoi deodată,
Pentru că mama la fire se cam potrivește cu mine;
Ceremonia-n purtare îmi place, de când eram mică.
Dela vecinii francezi, ce pricep din strămoși politeța,
Ne învățară și noi manieri și-obiceiuri frumoase.
Nobil, burghez sau țăran apucase deprindere fină,
Astfel și noi de pe țărmul german deprinsesem copiii
De dimineată sculați, să sărute părinților mâna
Cu gingășie, păstrând cuviința la orice ocazii.
Eu m'oiu purta după cum am știut și am fost învățată,
Ca să 'mplinesc cu plăcere dorința bătrânului tată.
Cine să-mi spuie 'nsă mie, cum trebui să-mi fie purtarea
Față de tine, ca unicul fiu, ce stăpân va ajunge?"
Astfel vorbind ajunseseră tocmai sub părul cel mare,

Luna cea plină pe cer strălucia în întreaga-i splendoare;
Și-n măreție privesc se lămurea-n lumina
Limpede-a lunei, măreț incadrată de umbrele nopții.
Hermann acum ascultă drăgălașa 'ntrebare, la umbra
Părului celui frumos, tocma-n locul lui drag din colină,
Unde chiar azi multe lacrimi vărsase de dorul pribegei. —
Ei s'așezară o clipă să se odihnească pe bancă,
Plin de iubire flăcăul luă fata de mână și zise:
„Tu să urmezi glasul inimei tale, precum îți șoptește.“
Nu cutează nici acum să-i vorbească mai multe, cu toate
Că potrivit eră ceasul, de teamă că-n pripă își strică.
Vai dar zărind și inelul la deget, îl luă desnădejdea,
Unul lâng' altul tăcuți rămaseră în gânduri pierdute.

Dar Dorotea 'ncepă să vorbească și zise: „Ce dulce
Este lumina feerică-a lunei, — clară ca ziua.
Uite colo în oraș deslușit se zărește-o clădire,
Văd o fereastră-n fațadă, toți ochii la geam pot să-i număr.“
„Ceeace vezi acolo, — îi răspunse cu liniște Hermann, —
E locuința părinților mei, spre care ni-e drumul,
Iară fereastra de-acolo e sus dela scunda-mi chilie,
Care de-acum încolo, poate fi-va a ta, căci schimbă-vom
Toate în casă. Câmpu-i al nostru, de secere-i gata,
Uite aici sub frunziș odihni-vom la-amiazi luând mâncarea.
Cred c'ar fi bine să trecem prin vie, să dăm în grădină,
Fulgeră 'ncolo, mi-e teamă, că vine spre noi vijelia
Și copleși-ne-va luna frumoasă în nori și 'ntunerec.“

Ambii acum se sculară pornind înainte prin holde
Și pe lumină ca ziua umblau printre spicele 'nalte,
Dar cum ajunseră-n vie 'ntunerec adânc îi cuprinse.

El îi dădă ajutor să coboare cărarea boltită
Pe o mulțime de trepte 'nsghebate din lespezi de piatră.
Incetșor ea pâșia, pe umerii lui sprijinită, [lumină;
Căci prin frunziș nu răsbiă decât rar câte-un sdrob de
Până când luna de nori înghițită pustii îi lăsase. —
Hermann cu grije ținea în putere pe fata, ce-n urma
Lui pipăind șovăia, ca oricine ce nu știe locul.
Însă pe pietrile repezi, ea rău puind pasul, piciorul
I se suci, eră gata să cază. Dar Hermann o prinse
Repede-n brațe; ea moale pe umerii lui se lăsase,
Nu mai putea; ca stana de piatră rămase sărmanul
Și înfrânându-și dorința, la piept se feriă să o strângă.
Astfel purtându-și povara iubită, simția și bătaia
Inimei ei, iar pe buze-i ardea răsuflarea fierbinte.
Mândrul bărbat în putere, ducea pe femeia voinică.

Ea tăinuindu-și durerea, îi zise lui Hermann în glumă:
„Nu e semn bun, când te duci la o casă, să calci cu piciorul
Rău, înainte ce pragu-l pâșești, — din bătrâni auzit-am. —
Nu putea oare și mie vr'un alt semn mai bun să s'arăte! —
Stai să ne-oprim puținel, că-ți găsește pricină părinții,
Că ai tocmit slugă șchioapă, — te faci și de răs pentru mine!“

URANIA. (*admonitioni*)

Desnodământul.

Muzelor voi, ce cu drag a-ți vegheat ca iubirea curată,
Invingătoare, să ducă pe demnul bărbat la izbândă,
Dându-i ființa iubită în brațe, prin voia 'ntâmplării;
Voi s'ajutați și de-acum încolo la unirea părechii,
Imprăștiind de pe capul lor norii dușmani fericirii!
Dar mai întâiu să ne spuneți pe-acas' oare ce se petrece?

Iată că mama cam nerăbdătoare intrase a treia
Oară-n odaia, în care ședeau de poveste bărbații
Și le spunea, că-i aproape furtuna, că-i luna ascunsă
Și că 'ntârzie băiatul în toate primejdiile nopții,
Iar supărată făcea imputări celor doi, ce-l lăsase
Singur pe fiul, fără să vorbească cu fata, s'o ceară. —

Dar năcăjit îi răspunse bătrânul: „Tu totdeauna
Faci la minuni, și noi ca și tine-așteptăm rezultatul.“

Mai potolit începù să vorbească acum farmacistul:
„Eu totdeauna-n asemenea ceasuri de grea neodihnă,
Îi mulțimesc răposatului tată, căci îmi desbărase
Chiar de copil nerăbdarea din mine, ca rea nărvire,
Și mă 'nvăță să aștept, precum dau înțelepții povață.“

„Spune-ne“, zise părintele, „ce șiretlic iscodise?“
„Eu bucuros vă voi spune“, — răspunse spițerul, — „ca pildă
Și-altora fie. Știu că eram băiețel; la fereastră
Cu nerăbdare-așteptam ca să vie trăsura, să mergem
Colo-n poiana cu teii, — Dumineca, — într'o plimbare.
Nu mai veniă, și-alergam de colo până colo pe trepte,
Jos și în sus, dela ușe la geamuri ca și-o nevăstuică.
Mânile îmi furnicau și sgăriam de năcaz ca pisica,
Dam din picioare, țipând, și nu-mi mai puteam ține plânsul.
Tata la mine privea liniștit, dar în cele din urmă
Prea erau mari nebuniile mele, mă luă de un umăr,
Drept la fereastră mă duse spuindu-mi cuvintele grave:
Uite colo, peste drum, tâmplaru-a 'nchis lucrătorea,
Măne 'nsă iar o deschide, lucrând de cu zi până-n noapte
Neîncetat, bărbătește purtând ferestrăul și strugul.
Însă aminte să iai, că veni-va odată și ziua,
Când va începe maestrul să-ți facă cu calfele sale,
Ție coșciugul, dând zor să-l gătească, și după poruncă,
Se vor pripi să-ți aducă la vreme, casa de scânduri,
Care-odihnește pe cel răbdător, și pe cel ce cu grabă
Timpu-l alungă; un greu coperiș apăsându-i asupra.
Imediat eu în gându-mi văzui, cum tot se petrece,
Scânduri vedeam însghebate și gata văpseaua cea neagră;
Incremenit rămăsei așteptând cu răbdare trăsura. —
Astăzi, când văd pe vr'un nerăbdător cum aleargă și umblă
Fără odihnă, îmi vine îndată în minte coșciugul.“

Preotul însă zâmbind îi răspunse: „Imaginea morții
Nu înfioară pe cel înțelept, nici nu curmă viața
Celui ce crede; pe unu'l învață la traiu cu măsură,
Celălalt prinde putere'n nădejdea lăcașului vecinic.
Astfel și unul și altul găsesc mângăiere în moarte,
Deci a fost rău ca copilului fraged să spună, ca tată,

Pilda aceasta; că moartea cu moarte în veci se încheie.
Junelui să-i arătăm bătrânețea cinstită, bătrânul
De tinerețe să 'nvie, căci astfel e roata vieții.

Ușa deodată se deschise. Frumoasa păreche intrase.
Prietenii fură cuprinși de uimire, precum și părinții,
Căci de-o potrivă cu mirele-eră la făptură mireasă.
Ba se părea că e ușa prea mică, când pragu-l pâșiră
Și cu făpturile 'nalte în cadrul cel mic se opriră.

Hermann pâși înainte și vrând la părinți s'o prezente
Zise cu foc: „Iată asta e fata pribeagă, sărmana,
Care va fi de-ajutor căsniciei, primiți-o cu bine;
De vrednicie s'o 'ntrebi, mamă dragă, de gospodărie
Și vei vedea cât pricepe, că merită dragă să-ți fie.“

Repede trase de-o parte pe preotul harnic zicându-i:
„Scoate-ne-acum din bucluc prea cinstite părinte, desfă-ne
Din încurcală degrabă, că de urmări port o groază;
Pentru că eu n'am adus-o aici ca logodnică, crede
Că servitoare în casă ne vine, deci fi-va surprinsă,
Când li vom spune; o ia în vr'o parte la fugă,
Vreau să s'aleagă odată, deci n'o las mai mult nici o clipă
În rătăcire, căci și eu doresc să câștig siguranță.
Deci dovedește-ne încă odată înțelepciunea cea mare.

Preotul grabnic voi să se 'ndrepte spre 'ntreaga-adunare,
Însă durere, căci fata fusese jignită la suflet,
După răspunsul, ce-i dase bătrânul, vorbindu-i în felul
Obicinuit, cam în mod ușuratic, dar fără răutate.
„Brel știi că-mi placi tu fetițo! Așa înțeleg și pe Hermann,
Pentru că văz că și fiu-i cu gust la ales, ca și tat'-său. —
Odinioară nici eu nu jucam decât p'a mai frumoasă,
Tot o frumoasă mi-am luat de nevestă; ia uite mămuca.

Căci după cum își alege bărbatul femeia îl judeci,
Știi ce plătește, ce cap e și cât se respectă pe sine. [rea,
Dar, — spune drept, — nici matale n'ai luat prea cu greu hotări-
Cred că oricare, — nu-i vorbă — prea lesne-ar plecă după dânsul.“

Hermann abiă auzise o parte din cele rostite
Și tremura ca o vargă; deodat' se făcuse tăcere.

Insă distinsa copilă crezând, că aceste cuvinte
Batjocoroase, sânt zise-n adins, pân' la suflet mâhnită,
Foc se făcù de mânie, roșindu-se până în ceafă:
„Nu știu! îi zise, dar nu m'așteptam la primire ca asta.
Fiu-mi descrise pe tata, că e din frunțașii cetății,
Om cu purtare aleasă, dând cinste la toți de-o potrivă
Eu în credință eram, că cu mine purtase-va nobil,
Insă se vede, că nu vi-este milă de mine sărmana,
Care abiă v'a trecut peste prag, ca să intre-n serviciu;
Altminteri nu s'ar putea să mă luați în batjocuri de-acuma;
Ca să pricep diferența ce e între el și 'ntre mine. —
Adevărat că săracă sânt, c'o legătură de haine
Intru în casa, ce cu prisosință e îmbelșugată,
Insă am simț și 'nțeleg, ca să fac între noi osebite. —
Deci nu ți-e milă de-acum să mă 'ntâmpini cu astfel de vorbe,
Chiar dela prag, — căci din astă pricină mă simt izgonită.“

Hermann eră îngrijit și se 'ntoarse spre preot rugându-l
Să mijlocească cumva, să se facă lumină 'ntre dânsii.
Iar înțeleptul părinte, pășind mai aproape-observase
Pe amărîta copilă de plâns înneacă în lacrimi,
Lui insă duhu-i șopti, că să nu lămurească 'ncurcala,
Inima și sentimentele fetei să pună la probă.

Astfel la ea s'adresă ispitind-o cu vorbele astea:
„Ei fată dragă, de sigur că nu ți-ai luat bine de samă,
Sau numa-n pripă ai luat hotărîrea să intri în slujbă,
Fără să știi ce 'nsemnează-acest pas și urmările sale!
Dacă 'nvoeala-i făcută, pe anul întreg hotărește
Soartea, și multe mai rabzi, dacă mâna o dai la tocmeală.
Crezi că plătită vei fi cu trimesele 'ncoaci și încolo
Sau cu-oboseala și truda, muncind în sudorile feții?
Căci și stăpânul muncește de voie alături cu sluga.
Lucrul mai greu e să rabzi nedreptatea stăpânului, care
Are și toane, și nemulțămît cere una și alta;
Trebui să rabzi cicăleala femeiei ades artăgoase,
Ba și răstățul copiilor răi, fără de creștere bună. —
Suferi cu greu toate astea, având totodat' datoria
Grabnic și ne 'ntârziat a lucra, fără s'arăți supărare.
Tu însă nu-mi pari de loc potrivită, te mânii din gluma,
Care-o făcuse bătrânul, cu toate că e obiceiul
Să năcăjești câte-o fată, cu câte-un flăcău, care-i place.“

Astfel îi spuse. Fata de vorbele aspre lovită,
Nu mai putu să se țină, căci pieptu-i svâcnea sbuciumată.
Ea izbucni în suspine, fiind de amar copleșită.

Totuș răspunse îndată în lacrimi fierbinți innecată:
„Cel ce dorește să dea vreun sfat înțelept în durere,
Nu înțelege, că nu se alină prin vorbele aspre
Rana din sufletul celui mâhnit de o mare 'ntristare.
Voi, cei voioși, fericiți, nu simțiți cum ne vatămă gluma!
Dar cel bolnav simte greu, ori cât de-ușor l-am atinge. —
Să mă prefac nu mai pot, în zadar aș mai face 'ncercare,
Astfel cum sânt mă arăt, ca să n'am suferințe mai grele,
Peste vreo câțeva vreme pe-ascuns să îndur alte chinuri,
Deci dați-mi drumul să plec. Nu mai stau nici o clipă în slujba

Casei acestea, mă 'ntorc la ai mei și l'a lor sărăcie,
Căci i-am lăsat în năcaz, numai mie purtându-mi de grije.
Asta mi-e nestrămutata voință! Acum însă totuș
Mărturisi-voiu, ce-mi zace pe suflet, în veci cuvântul
N'ar fi ieșit de pe buze; mâhnită am fost de bătrânul,
Nu doar c'aș fi îngâmfată, ce nu-i de potriva supusei.
Dar a-ți ghicit, și vă spun aveți drept, am simțit o iubire
Pentru flăcăul, ce-n cale ieșise 'mpărțind ajutoare.
Ne părăsise de mult, și eu singură-n drum rămăsesem
Incremenită, și nu-mi strămutam dela el gândul dornic,
Ce fericită, gândeam, va fi fata, mireasa-i aleasă,
Iar la izvor, când din nou l-am văzut, m'a cuprins la 'ntâlnire
O bucurie nespusă, ca și cum din cer îmi picase.
Astfel cu drag i-am urmat și-am primit să mă bag servitoare.
— Drept să vă spun — pe tot drumul încoaci m'amăgeam în
Prinhărnicie vr'odat să-mi câștigacea dragoste sfântă! [speranțe,
Vai, însă văd ce primejdii întâmpin de-acum pe-astă cale,
Simt că-i greutate să stai ne 'ntrerupt lângă cel ce în taină
Este iubit; că-i prăpastia mare 'ntre mine ca fată
Fără avere, și 'ntre feciorul cel mândru cu stare.
Iată le-am spus acum toate, de-abiă mă 'nțelegeți mai bine,
Căci mi-am venit iar în fire, prin întâmplarea aceasta.
Astfel scăpat-am de chinuri; nutrindu-mi dorința ascunsă,
L'aș fi văzut în vreo zi aducându-și logodnica-acasă.
Fost-aș fi eu încă-n stare s'ascund tănuita-mi durere?
Din fericire am fost prevenită, ușor mi-este pieptul,
Greul s'a luat de pe inima mea, sânt deplin împăcată.
Rana o pot vindecă. — V'am spus tot. Dar acum nici o clipă
Nu mai rămân; rușinată vă stau înainte cu frică.
Nu mă reține nici noaptea, ce-n nori își așterne pământul,
Nici durdueala de tunet, — auzi-l — nici ploaia ce varsă
Fără 'nctare în ropot; de viforul vremii, nu-mi pasă.
Neîncetat alungați de dușmani, ce ne calcă pe urme,

pg 49
cartea
de școală

Sânt învățată cu toate, că mult pribegit-am pe drumuri.
Iarăș mă 'ntorc la vieața, cu care fusesem deprinsă,
Sbuciumul vremii de voi mă desparte-n vâltoare mă duce!
Dar rămâneți sănătoși, — nu mai stau, — poate-aș'a fost să fie!"

Astfel vorbind se trăsese cu 'ncetul aproape de ușe
Și subțioară avea legătura de haine adusă.
Însă la ea repezindu-se mama o strânse în brațe
Și 'mpiedecând-o să plece îi zise cu glas de uimire:
„Spune-mi ce-i asta? de ce-i fi vărsând oare lacrimi de geaba,
Eu nu te las să te duci, căci logodnica fiu-meu fi-vei!"
Numai bătrânul stătea îndărătnic de-o parte cu ciudă
Și se uită la copilă cum plânge; răstit apoi zise:
„Asta-i, vedeți, c'am pățit-o? și ce-am izbutit cu 'nvoeala,
Să mai petrec încă pacostea asta pe ziua de astăzi!
Pentru că nu mi-e nimic mai urît decât plânsul femeii,
Ce miorlăește și țipă, mai rău zăpăcind toată casa.
De-ar judecă puțintel, zău mai bună ispravă ar face.
Mie mi-e silă să văz mai departe această comedie,
Faceți ce-ți vrea; cum veți știi, eu mă duc să mă cule!" și
Se îndreptă spre odaia cu patul lor cel de odihnă. — [de grabă

Fiul sări să-l oprească, rugându-l cu vorbe frumoase:
„Tată te rog nu plecă, supărat să nu fi pe copilă,
Căci toată vina eu singur o port, ne'nțelegerea asta
S'a încordat fiindcă prietenul nostru de-adins a cercat-o!
Spune cinstite părinte, precum te rugaș adineaurea,
Nu mai mări supărarea, fă lucrul încai de ispravă,
Ca să-ți păstrez și de-acum încolo acea stimă profundă;
Deci răutăcios nu mai fi, și arată-ne înțelepciunea".

Preotul demn însă zise zâmbind următoarele vorbe:
„Oare cu ce 'nțelepciune putut-aș fi stoarce această

Mărturisire copilei; dovadă de nobile simțuri?
Vezi toată grija, acum bucurie produce deodată!
Insuți vorbește! Nu trebui altul să vă deslușească!“

Hermann pâși înainte vorbindu-i în chipul acesta:
„Lacrămi vărsat-ai amar suferind, dar această durere
Rodnică fii, căci prin ea câștigăm fericirea deplină!
Nu m'am întors la izvor, pe streina și vrednica fată
Să o tocmesc în serviciu; venit-am ai cere iubirea.
Of! însă rău tălmăcisem privirile tale, când ambii
Ne ogliindam în fântână și dragostea ta vrând s'o află,
Eu sficios precum sânt, nu 'ndrăzneam să te 'ntreb dintr'odată.
Pe jumătate-mi surâse norocul, când mă 'nsoțisei;
Însă acum e deplin. Deci bine să fi cuvântată!
Fata privea la iubitul-i, pătrunsă de-adâncă mișcare,
Ne 'mpotrivindu-se îmbrățișărilor sale; în vraja
Dulcei plăceri, încheiau legătura dorită și sfântă.“

Iar celorlalți într'aceste părintele dă deslușirea.
Fata acum drăgălașe se 'ntoarse zâmbind la bătrânul,
Mâna i-o luă cu de-a sila, plecându-se să i-o sărute,
Zise supusă: „Vă rog deci aveți bunătate iertați-mi
Plânsu-mi pornit din durere și lacrima de bucurie,
Iartă-mi te rog izbucnirea durerii și-a bucuriei.
Dați-mi răgaz să mă 'nvăț cu prea grabnica mea fericire, —
Primul năcaz, care azi vi-l făcui — zăpăcita de mine —
Ultimul fie; precum m'am legat să vă fiu credincioasă
Ca servitoare, astfel voi fi și ca fiică supusă.“

Îmbrățișând-o bătrânul eră pe obraji plin de lacrimi;
Mama cea bună veni s'o sărute, mereu mângâind-o,
Mânile și le strângeau în tăcere, 'necate-n suspine.

Însă deodată cinstitul și bunul părinte, de mână
Luând pe bătrânul, din deget îi scoase inelul logodnei.
— Nu eră lucru prea lesne, căci țeapăn stătea în grăsime, —
Luă și inelul bătrânei, apoi logodind pe cei tineri,
Zise: „Veriga aceasta de aur să aibă menirea
Strâns să unească și acum o păreche ca și odinioară. —
Tânărul nostru, adânc pentru fată-i pătruns de iubire,
Fata la rândul-i a mărturisit, că iubește feciorul;
Astfel acum logodindu-i al Domnului dar îl voi cere,
Este cu voia părinților; prietenul ni-e mărturie.

Grabnic veni și vecinul să felicite pe mirii,
Preotul însă când puse copilei inelul în deget,
Foarte surprins observă, că fata purtă o verigă,
Tocmai pe care-o văzuse și Hermann atunci la fântână, —
Deci cu blândețe vorbind mai în glumă, îi zise copilei:
„Cum ai mai fost logodită odată? Ai grije vreo piedecă
Celălalt mire să pună, și chiar la altar să ne vie!“

Dar ea răspunse: „Acestei aduceri aminte o clipă
În pietate o consacrez! E vrednic sârmanul,
Cel ce mi-l dase, plecând, în patrie nu se 'ntoarse.
Par' că știa ce se 'ntâmplă, când dragostea de libertate,
Râvna cea mare, de-a fi la 'njghebare 'ntre primii apostoli,
L'ademeni a plecă la Paris, unde moartea-și aflase. —
Dragă cu bine rămâi! zise el. Eu mă duc în vâltoarea,
Ce răscolește pământul, stricând temeliile sale.
Legile statelor celor puternice sânt sdruncinate,
Proprietatea de vechiul posesor acum se desface,
Prieten de prieten se lasă; iubitul își lasă iubita.
Astfel te las și pe tine, și nu știu veni-voiu vr'odată,
Cine să știe? Poate că este cuvântul din urmă!
Adevărată e vorba, că omul strein e pe lume,

Dar mai strein ca acum nu fusese el nici într'o vreme!
Țarina nu e a noastră; s'au dus avuțiile toate,
Aur și-argintul topit e, din formele vechi și sfințite.
Tot fermentează; părea- 'ar că lumea de-acum se preface
Iarăș în noapte și haos; din nou plăsmuită să fie!
Peste dărâmile lumii vom stă ca făpturi înnoite.
Liberi cu totul, schimbați și scăpați dela lanțul robiei,
Se vor simți fără jug, ce-i ce trec prin asemenea vremuri,
Inșă de n'am avea parte-a scăpa din aceste primejdii,
Scriș de ne-o fi, ca să n'avem norocul de vreo revedere,
Of! atunci nu mă uită și păstrează-a mea amintire,
Ea îți va fi de-ajutor în viață la rău și la bine! —
De-ți va pică vr'un noroc să închei căsnicie cu altul,
Soarte-i supune-te blândă, dând laudă Domnului iarăș.
Soțul cel bun ți-l cinstește iubind cu iubire curată,
Iar îngânfată să nu fi, să nu pui piciorul în casă,
Căci te pândește 'ndoită durere la caz de l-ai pierde.
Sfântă să-ți fie deci ziua, dar nu pune preț pe viață,
Amăgitoare-i ca ori care ban pieritor de pe lume! —
Astfel îmi zise și dus a fost vecinic acest suflet nobil.
Tot am pierdut într'aceste, dar cugetat-am adese
La a-le sale povețe; și-acum când iubirea-mi suride
Inviorându-mi viața cu cea mai sublimă speranță;
Chiar sprijinită pe brațu-ți, o scumpe amice mă iartă,
Tremur, — ca și marinarul ce-n fine debarcă la țărmul
Sigur, și simte pământul ușor clătinând sub picioare."

Iar când sfârși, cele două inele le trase pe-un deget.
Mirele foarte atins îi răspunse cu grave cuvinte:
„O Doroteo! cu-atât mai puternică fi-va unirea
Noastră-n cumplitul dezastru. Cu trăinicie vom ține
Unul la altul, păzindu-ne scumpa noastră moșie.
Omul, când slab e de fire și prea șovăește-n pericol

Numai mărește năcazul și-l răspândește mai tare.
Cel neclintit în principii o lume în juru-i creează! —
Nu-i datoria poporului nostru german să propage
Ingrozitoarea răscoală, pornind în nesigure lupte;
Noi s'apărăm cu curaj ce-i *al nostru*, cu firmă voință.
Fost-au și sânt laudate acele popoare viteze, [du-și
Cari au luptat pân' la moarte, răpuși de dușmani, apărân-
Legea și patria, neamul, părinții, femei și coplii. —
ești a mea, deci păstrez ce-i al meu neînfrânt cu tărie,
voiu trăi 'nsă-n frică, făcându-mi mereu supărare,
Ci cu curaj voinicește! Iar când dușmanul vr'odată
Amenința-va, chiar tu mă gătește cu arme spre luptă!
Plec liniștit, că-ți las casa și dragi-mi părinți ție-n grije.
Astfel voiu stă neclintit, piept la piept cu dușmanul la luptă,
Iar dacă toți solidari într'un gând ne-am uni cu putere
Contra puterii: de-apururea pace ar fi 'ntre popoare."

Biblioteca Județeană

— CLUJ —

terminat-
de citit la ora
10% în lin

de 8-11-924

Sturte
m.c.

CUPRINSUL.

Pagina.

Caliope. Soarte și milă	3
Terpsihore. Hermann	10
Talia. Cetățenii	19
Euterpe. Mama și fiul	23
Poli hymnia. Omenirea	32
Clio. Pasul vremii	41
Erato. Dorotea	52
Melpomene. Hermann și Dorotea	59
Urania. Desnodământul	63

19/5137 $\frac{1}{5}$